

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Marcela Kratochvílová

Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání maior, Německý jazyk se
zaměřením na vzdělávání minor

Problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví

The issue of same-sex marriage and homoparentality in same-sex couples

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Hubálek Tomáš, Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce „Problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví“ se zabývá tématem uzavírání sňatků a možnostmi rodičovství u párů stejného pohlaví. V České republice není možné, aby homosexuální pár vstoupil do manželství, ani si společně adoptoval dítě. V práci jsou probrána témata homosexuality, coming outu, homoparentality. V praktické části soustředěné na zjištění názorů homosexuálních párů na uzákonění sňatků stejnopohlavních párů a případnou možnost společné adopce dítěte jsou poté tato témata diskutována z pohledu homosexuálních párů.

Klíčová slova

Homosexualita, coming out, registrované partnerství, homoparentalita, LGBT, adopce

Annotation

This Bachelor's thesis, "The issue of marriage and homoparentality in same-sex couples" deals with the topic of marriage and the possibilities of parenthood in same-sex couples. In the Czech Republic, it is not possible for a homosexual couple to get married or adopt a child together. The thesis discusses the topics of homosexuality, coming out, homoparentality. In the practical part focused on finding out the opinions of homosexual couples on the enactment of same-sex couples and the possible possibility of adoption of a child, these topics are then discussed from the perspective of homosexual couples.

Key words

Homosexuality, coming out, registered partnership, homoparentality, LGBT, adoption

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví“ vypracovala samostatně pod dohledem vedoucího bakalářské práce a k vypracování použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 19.6.2022

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Tomášovi Hubálkovi, Ph.D. za cenné rady, ochotu a trpělivost při zpracovávání bakalářské práce. Dále bych chtěla moc poděkovat všem dalším konzultantům. Děkuji také respondentům, kteří si na mě udělali čas a byli ochotni se mnou rozhovory zrealizovat.

Obsah

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1. Homosexualita	12
1.1. Vývoj vnímání homosexuality ve společnosti	13
1.1.1. (Homo)sexuální orientace.....	18
1.1.2. (Homo)sexuální identifikace.....	19
1.1.3. (Homo)sexuální chování a prožívání	19
2. Coming out	21
2.1. Modely coming outu	22
2.1.1. Colemanův model	22
2.1.2. Model Cassové.....	23
2.1.3. Insenseeho model.....	25
3. Podoby rodičovství u homosexuálních osob	28
3.1. Registrované partnerství vs manželství.....	28
3.2. Typy rodin	31
3.2.1. Model tradiční rodiny	32
3.2.2. Homoparentální rodina	32
4. Cesty k založení homoparentální rodiny a rodičovství	35
4.1. Cesty k dítěti u lesbických párů	35
4.2. Cesty k dítěti u gay párů.....	37
4.3. Biologické rodičovství, sociální a právní rodičovství.....	38
Praktická část	40
5. Cíl práce a výzkumu	40
6. Výzkumný design	41
6.1. Metodologie výzkumu.....	41
6.1.1. Charakteristika výzkumného souboru.....	42
6.2. Etika výzkumu.....	43
6.3. Sběr a analýza dat.....	44

7. Analýza dat a jejich interpretace	46
ZÁVĚR.....	63
Seznam použité literatury a zdrojů	66
Přílohy	69

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví“ bylo zvoleno hned z několika důvodů. Hlavním důvodem pro zvolení tématu byla jeho vysoká aktuálnost. Dalším důvodem byl osobní zájem dozvědět se o tématu více, a to přímo od osob, které jsou součástí homosexuální minority, protože kdo jiný by mohl lépe odpovědět na otázky, které se přímo týkají záležitostí a problémů, které musí řešit ve svém každodenním životě. V dnešní době se právě téma homosexuality a homoparentality hojně vyskytuje ve světě médií a ve společnosti je také víc a víc diskutované. V posledních dvou desetiletích se odehrály poměrně zásadní změny, které ovlivnily oblast vnímání homosexuality a věcí s ní spojených zejména ze strany společnosti a laické veřejnosti.

Homosexualita je dnes již běžnou součástí naší společnosti, na čemž mají velký podíl nejrůznější výzkumy, průzkumy veřejného mínění, které věnují pozornost právě této oblasti a jsou to potom hlavně výsledky těchto studií, které dávají široké veřejnosti lepší vhled do dané problematiky. Právě informovanost v této oblasti je důležitým aspektem toho, jak je daný jev společností vnímán. Kdybychom se podívali do minulosti, kdy tato oblast lidské sexuality ještě nebyla téměř vůbec prozkoumána, viděli bychom, že právě neinformovanost a neznalost v dané oblasti způsobovala velké problémy nejen homosexuálně orientovaným jedincům, ale i jejich nejbližším.

V předložené práci je nejprve zmíněna homosexualita jako taková, dále je nastíněn vývoj vnímání homosexuality ve společnosti od dob nejstarších civilizací až dodnes. Následně jsou stručně vysvětleny rozdíly mezi (homo)sexuální orientací, (homo)sexuální identifikací, (homo)sexuálním chováním a prožíváním. Druhá kapitola pojednává o procesu coming outu. Představeny jsou zde tři vybrané modely coming outu. Následující kapitola je věnovaná podobám homoparentality. Jelikož homosexuální páry v České republice stále nemohou uzavírat manželství, ale pouze registrované partnerství a v naší kultuře je s rodičovstvím a vznikem rodiny stále poměrně pevně spojeno manželství, budou zde popsány rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. Protože stejnopohlavní páry spolu přirozeně dítě zplodit nemohou, v další kapitole můžeme najít různé varianty, které volí stejnopohlavní páry při jejich snahách o dítě.

V praktické části práce nalezneme nejprve stanovené cíle výzkumného šetření. Dále v práci

nalezneme samotný design výzkumu od metodologie výzkumu, přes charakteristiku výzkumného vzorku, etiku výzkumu až po sběr a analýzu rozhovorů, uskutečněných s vybranými homosexuálními páry. Polostrukturované rozhovory byly vybrány proto, aby bylo možné lépe naplnit stanovené cíle, jelikož se stanovené cíle týkaly osobních názorů a postojů homosexuálních párů k daným tématům. Na základě analýzy rozhovorů jsou v závěru praktické části interpretována klíčová témata, která byla s respondenty diskutována.

TEORETICKÁ ČÁST

V této části práce budou vymezeny důležité pojmy, týkající se tématu této bakalářské práce.

1. Homosexualita

Definice homosexuality je možné nalézt v různých knihách, slovnících a odborných článcích opravdu mnoho. V této části zmíním jen pár definic, které považuji za důležité a lze na nich demonstrovat změny v pohledu na homosexualitu a její definování.

Pojem homosexualita byl poprvé použit Berkentem v roce 1869 a význam tohoto pojmu byla láska muže nebo ženy k osobám stejného pohlaví. Nebyla tím myšlena pouze láska jako citový vztah, ale také sexuální přitažlivost a touha mít s osobou stejného pohlaví sex.¹ Brzek a Pondělíčková v této publikaci, která je pro dnešní pojetí homosexuality již značně zastaralá, rozumí pod pojmem homosexualita v lékařském pojetí „trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví.“² V knize z roku 1995 je homosexualita definována totožně jako v publikaci Brzka a Pondělíčkové, dále je v knize zmíněna myšlenka, že homosexualita je geneticky předurčena a člověk se s ní s největší pravděpodobností již rodí.³ Výše uvedené definice jsou zde zmíněny proto, aby byl vidět rozdíl mezi vnímáním homosexuality dnes a dříve a mezi tím, co homosexualita je a co naopak není.

V publikaci z roku 2016 je již vidět poměrně patrný rozdíl ve vnímání homosexuality a je zde vysvětleno, proč jsou výše zmíněné definice nepřesné, i když ve své době byly považovány za správné. Sloboda nevnímá homosexualitu jako něco vrozeného nebo jako diagnózu či předurčení, homosexualitu chápe ze sociálního hlediska, a to jako sociální a kulturní fenomén, který má od počátku své existence různé podoby, tj. byly pro něj používány různá označení a také obsah označení se s dobou lišil, a to nejen v naší kultuře, ale i v kulturách jiných.⁴ Označení třetí pohlaví bylo velmi důležité na přelomu 20. století a toto označení zahrnovalo osoby, u kterých nebylo

---

¹ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., Třetí pohlaví? 1. vyd. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80-85526-03-4.

² Co je vlastně homosexualita a kdo je homosexuál. BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ - MAŠLOVÁ. Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992, s. 19. ISBN 80-85526-03-4.

³ Křesťané a homosexualita. Praha: OPÁL, 1995.

⁴ Od homosexuality k různorodosti sexuálních identit. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016], s. 35. ISBN 978-80-88163-09-1.

jasně zřetelné a na první pohled určitelné pohlaví či gender například podle způsobu chování, vystupování, ale i oblékání. Dnes se již tento pojem příliš nepoužívá, protože pojem třetí pohlaví může vyvolávat dojem, že se jedná o pohlaví, které má jiné biologické znaky než znaky ženské či mužské, a i z pohledu homosexuálních osob je toto označení nepřesné z toho důvodu, že homosexuálně orientované osoby se obvykle identifikují buď jako muži nebo jako ženy a ne jako osoby s jinými biologickými, hormonálními nebo fyziologickými znaky.⁵ „*Současné pojetí je spojeno s egelitárním uspořádáním, kde homosexualita je vnímána jako varianta sexuality, orientace či chování.*“⁶ Sociologická encyklopedie definuje homosexualitu jako psychosexuální a kulturní jev sexuální náklonnosti k osobám stejného pohlaví, pojem spadá mezi sociální deviace, popřípadě sociálně patologické jevy. Komplexnější pojetí homosexuality zahrnuje nejen sexuální chování, ale také citové pouto, emotivitu, sociální zájmy a sebeidentifikaci s osobami stejného pohlaví.⁷ V další podkapitole bych chtěla zmínit vnímání homosexuality ve společensko-historickém kontextu, dále rozdíly, mezi homosexuálním chováním, homosexuální identifikací, sexuálním prožíváním a homosexuální orientací neboli preferencí.

1.1. Vývoj vnímání homosexuality ve společnosti

V této podkapitole budou stručně zmíněny důležité milníky, které jsou spojeny s vývojem homosexuality, protože práce není zaměřena primárně na historii homosexuality.

Homosexualita je součástí lidské společnosti již od vzniku prvních civilizací. Mezi tyto civilizace patřila Babylonská říše. V Babylonské říši se homosexualita tvrdě odsuzovala trestala se podle Chamurapiho zákoníku, což tenkrát znamenalo, že jedinec byl potrestán kastrací.⁸ Ve starověkém Egyptě nebyla homosexualita ani uznávána, ale ani trestána, Egypťanům byla tato orientace lhostejná. Naprosto jiný přístup k homosexualitě než v Babylonské říši a Starověkém Egyptě můžeme najít ve Starověkém Řecku a Římě, tam byla homosexualita uznávána a v některých polis byla dokonce ve státním zájmu podporována, i když zákonem byla zakázána.

---

⁵ Od homosexuality k různorodosti sexuálních identit. SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, 2016, s. 35-47. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁶ Od homosexuality k různorodosti sexuálních identit. SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, 2016, s. 35-47. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁷ NAKONEČNÝ, Milan. Sociologická encyklopedie [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Homosexualita>

⁸ *Objevena příčina homosexuality!* [online]. 2018 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/meteor-opricine-homosexuality-klistatech-z-dob-dinosauru-snech-jesterek-a-7667583>

Řekové byli k homosexualitě více tolerantní a brali ji jako běžnou součást života.⁹

Římané homosexuální vztahy také nepovažovali za špatné, tyto vztahy nebyly vyloženě podporovány, ale na druhou stranu ani trestány – byli k nim v podstatě lhostejní. V těchto kulturách nebyl vztah dvou jedinců stejného pohlaví označován pojmem homosexualita, protože v té době tento pojem ještě neexistoval.¹⁰ Ve středověku se na homosexualitu nahlíželo opět jinak, než ve Starověkém Řecku a Římě. Homosexualita byla odmítána stran společnosti, protože ve středověku převládala křesťansko-židovská tradice a mnohem důležitější byla v této době víra než záležitosti týkající se sexuality a intimního života lidí. O tom, jak situace vypadala v Českých zemích se můžeme dozvědět z tzv. Karolinského trestního kodexu, který byl vydán Karlem IV. v roce 1353. Podle kodexu měly být všechny homosexuální styky tvrdě trestány.¹¹ V období renesance, kdy se veškerá pozornost soustřeďovala na člověka, který byl středem pozornosti všech oblastí lidského života, oproti předchozímu období, kdy ve středu pozornosti stála církev a náboženství, se někteří dokonce veřejně hlásili k homosexualitě a homosexualita byla přijímána a nebyla nijak trestána. V 17. století se však opět začala prosazovat přísnější morálka a mužská homosexualita nebyla prakticky vůbec tolerována, i přesto, že ve Francii na královském dvoře se homosexualita objevovala ve velké míře, a to nejen mezi muži, ale i mezi ženami.¹² V Čechách dochází k uvolnění situace v 18. století, za vlády Josefa II., jenž vydal zákon snižující tresty za homosexuální praktiky ve vězení, masturbace, nemanželský pohlavní styk, nemravné sexuální praktiky mezi mužem a ženou a pohlavní styk s nevěřícími již nebyly díky tomuto zákonu považovány za trestný čin.¹³ Homosexuální chování jako přestupek spadalo pod pravomoc správních orgánů a trestem bylo buď vězení či nucené práce do jednoho měsíce a/nebo tělesný trest. Koncem 18. století byla homosexualita ve společnosti nápadnější než dříve a za vlády Viléma II., který byl obviněn za upřednostňování homosexuálně orientovaných lidí ve státních záležitostech, se pojem homosexualita hojně rozšířil do povědomí širší veřejnosti. Homosexualita

---

⁹ Homosexualita v antickém Řecku. In: Antický svět [online]. 27.1.2016 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.antickysvet.cz/26124n-homosexualita-v-antickem-recku>

¹⁰ BOROŠ, Tomáš. PRAVDA O HOMOSEXUALITĚ VE STAROVĚKÉM ŘÍMĚ: SEX MEZI MUŽI NEBYL PROBLÉM, CENĚNI ALE BYLI JEN TI, KTERÍ V NĚM MĚLI DOMINANTNÍ ROLI [online]. In: . 2018 [cit. 2022-03-15].

¹¹ PROCHÁZKA, Ivo a Helmut GRAUPNER. Historie právních postojů k homosexualitě [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/PRIVATE/logos/pravhist.htm>

¹² JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.44-45. ISBN 80-7184-954-5.

¹³ PROCHÁZKA, Ivo a Helmut GRAUPNER. Historie právních postojů k homosexualitě [online]. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/PRIVATE/logos/pravhist.htm>

byla častým tématem v denním tisku a zprávách i přesto, že byla velmi kritizována a společností morálně odsuzována.¹⁴ Německý lékař Hirschfeld bojuje za zrušení trestnosti homosexuality, vytváří kampaň za zrušení trestnosti homosexuality a vymezuje pro ni pojem „třetí pohlaví“.¹⁵

Na přelomu století dochází k zásadním změnám v pojetí homosexuality. Doteď se na homosexualitu nahlíželo z etického hlediska jako na hřích, od tohoto pojetí se však pomalu upouštělo a pro homosexualitu se začalo hledat vhodné lékařské označení. Právě díky tomuto kroku byla homosexualita zařazena do lexikonu nemocí. Carl Heinrich Ulrichs vymezil roku 1867 homosexualitu jako „třetí pohlaví“. Homosexualitu chápal jako přechod mezi mužem a ženou, koncem 19. století se poprvé objevila myšlenka, že je homosexualita vrozená. Autorem této myšlenky byl již výše zmíněný německý lékař Hirschfeld, který díky kampani, kterou vytvořil pro zrušení trestnosti homosexuality, dokázal posbírat přes 5000 podpisů od známých osobností, pro zrušení § 175, zřídil Vědecko-humanitní výbor, kde prováděl výzkumy homosexuality, po 1. světové válce založil sexuologický ústav v Berlíně, kde pokračoval ve svých výzkumech sexuálního chování, avšak i přes jeho celoživotní snahu se mu nepodařilo dosáhnout jeho cíle – zrušení trestnosti homosexuality.¹⁶ Ve společnosti došlo s přelomem století k zřetelným změnám hlavně v oblastech svobody jedince, lidé začali více zviditelňovat svoji individualitu, více upozorňovat na své odlišnosti, ať už sexuální nebo jen odlišnosti životního stylu. Tato změna se již netýkala pouze šlechty a vyšších vrstev společnosti, ale značně se projevila i ve středních a nižších společenských vrstvách. Ke změnám došlo i v postavení žen, které se právě v této době vyprostily z područí mužů a začaly intenzivně prosazovat své zájmy.¹⁷ Se začátkem 2. světové války a nástupem fašismu byl příznivý vývoj narušen. Obecně všechny totalitní režimy nejsou tolerantní vůči odlišnostem, a proto i s nástupem fašismu začala být homosexualita opět vnímána jako trestný čin. Tato diskriminace započala rokem 1933, gayové byli obviňováni z „promrhávání rozplodzovací síly mužů“ a trestem byla buď kastrace nebo transport do koncentračního tábora, kde byli většinou vykastrováni pod záminkou, že budou propuštěni z tábora nebo na nich byly prováděny velmi nehumánní pokusy.¹⁸ Oproti Německu, kde byl ve 30. letech na vzestupu

---

¹⁴ JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.45. ISBN 80-7184-954-5.

¹⁵ Tamtéž, s.46-47.

¹⁶ SEIDL, Jan. Úsilí o odrestnění homosexuality za první republiky. Brno, 2007. Rigorózní práce. Masarykova univerzita.

¹⁷ JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.47. ISBN 80-7184-954-5.

¹⁸ Tamtéž, s.47-48.

fašismus, Československo patřilo ve 30. letech v otázce sexuálních menšin k velmi liberálním zemím a již tehdy zde byly snahy o zrušení trestnosti homosexuality a zrovnoprávnění sexuálních menšin. Situace v Československu se změnila ve 40. letech kvůli zásahu fašistického Německa a příchodu komunismu. Tyto události negativně ovlivnily vývoj pohledu na homosexualitu a na sexuální orientaci lidí obecně, protože vše, co se týkalo sexuality bylo velmi tvrdě cenzurováno.¹⁹

Po 2. světové válce se ve vyspělejších Evropských státech opět objevuje otázka zrušení trestnosti homosexuality, v Československu dochází k vývoji sexuologie a psychiatrie a roste zájem o zkoumání sexuální orientace a pokusy o její léčbu. Tyto pokusy byly velmi přínosné, protože právě díky nim se podařilo prokázat neléčitelnost a danost sexuální orientace, což bylo velkým přínosem české sexuologie pro celý svět. Československo se řadilo i díky dobrým a přesvědčivým výsledkům v oblasti sexuologie k prvním Evropským státům, kde došlo roku 1961 k uzákonění beztrestnosti homosexuality, což byl velký pokrok oproti předchozím zákonům. Například oproti zákonu z roku 1848, dle kterého byla homosexualita chápána na podobné úrovni jako smilstvo se zvířaty anebo dle zákona z roku 1950, ve kterém byla homosexualita vymezena jako trestný čin proti lidské důstojnosti. I když došlo k dekriminální homosexuality, homosexuální občané byli stále stíháni a nevyhnuli se ani vydírání ze strany StB. Ze strany státu docházelo k zakazování vzniku organizací a spolků pro homosexuální občany, dále bylo zabraňováno dostatečnému informování ostatních občanů o dané problematice, což mělo za následek celou řadu předsudků a negativních postojů vůči homosexuálním lidem. Veřejné projevy homosexuálního chování byly považovány za jednání vzbuzující veřejné pohoršení a projevy homosexuality byly potlačovány a byly spíše anonymní, hlavně z důvodu nepříznivé společenské situace. Skrývání své sexuální orientace před veřejností tak způsobovalo mnoha homosexuálně orientovaným lidem velké psychosociální problémy, což mohlo být jedním z hlavních důvodů, proč byla homosexualita řazena do kategorie psychiatrických nemocí mezi psychopatie.^{20 21} Ze seznamu psychiatrických nemocí, do kterého se homosexualita řadila asi od poloviny 19. století, byla vyškrtuta v roce 1973, a to na základě výzkumů a změn ve společnosti. O vyškrtnutí homosexuality ze seznamu psychiatrických nemocí se zasloužily významné psychiatrické

---

¹⁹ Tamtéž, s. 48.

²⁰ Tamtéž, s.48-50.

²¹ Michal Pitoňák. "Stručný vývoj postavení „homosexuality“ (ne-heterosexuality) v Česku", Queergeography.cz [online] - 17/08/2016, [cit. 2022-03-26] , <https://www.queergeography.cz/strucny-vyvoj-postaveni/>.

organizace v Americe, později v Asii a v Evropě.²² V 80. letech 20. století dochází vlivem celosvětové pandemie HIV/AIDS alespoň k částečnému narušení komunistickým režimem tabuizované homosexuality a mezi veřejnost se začínají dostávat zprávy a informace o homosexuálně orientovaných lidech.²³

Po listopadové revoluci v roce 1989 se stává homosexualita ve společnosti viditelným jevem a vlivem aktivizmu Sdružení organizací homosexuálních občanů v ČR (SOHO) se situace s homosexuály začíná posouvat směrem ke zrovnoprávnění a sjednocení legální věkové hranice pro styk homosexuálních a heterosexuálních osob na 15 let, k čemuž došlo hned o rok později. Ještě téhož roku došlo ze strany Světové zdravotnické organizace (WHO) k vyškrtnutí homosexuality z desáté revize mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10). V České republice k tomuto vyškrtnutí došlo v roce 1993 a v platnost vstoupilo v roce 1994. Od tohoto roku došlo ve společnosti k výraznému zlepšení vnímání homosexuality. Dle výzkumů, které provedly P. Tuček a J. Holub mezi lety 1994 až 1998 bylo prokázáno, že postoje k homosexualitě se značně změnily. Dříve měla společnost na homosexualitu velmi negativní názor, počty lidí, kteří zastávali názor, že by měla být homosexualita trestná klesl, stejně jako počet lidí, kteří ji považovali za nemoc nebo škodlivou odchylku. Největším posunem bylo doposud schválení zákona o registrovaném partnerství, na čemž měly největší podíl organizace SOHO a Gay iniciativa.²⁴ „*Tento návrh zákona prošel hlasováním v Parlamentu ČR v roce 2005 a po přehlasování prezidentského veta 15.3.2006 vstoupil v červnu 2006 v platnost.*“²⁵ Součástí tohoto zákona byl i diskriminační paragraf, který zakazoval registrovanému partnerovi, aby mohl požádat o individuální adopci. Tento paragraf byl v roce 2016 uznán jako protiústavní a byl zrušen. Po vstoupení zákona o registrovaném partnerství v platnost aktivita skupin výrazně klesla a nedocházelo k žádným významným politickým, legislativním změnám, či šíření informací o homosexuální minoritě mezi veřejnost.²⁶ V roce 2009 byl zřízen Výbor pro sexuální menšiny Rady vlády pro lidská práva, jehož zřízení žádné velké změny nepřineslo. Od téhož roku v ČR platí antidiskriminační zákon, který

---

²² Zdravě.cz: Kdy a proč zmizela homosexualita ze seznamu nemocí? [online]. [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://dusevni-zdravi-a-psychologie.zdrave.cz/kdy-a-proc-zmizela-homosexualita-ze-seznamu-nemoci/>

²³ Michal Pitoňák. "Stručný vývoj postavení „homosexuality“ (ne-heterosexuality) v Česku", Queergeography.cz [online] - 17/08/2016, [cit. 2022-03-26], <https://www.queergeography.cz/strucny-vyvoj-postaveni/>.

²⁴⁻²³ Tamtéž.

²⁵ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, s. 43. ISBN 978-80-88163-09-1.

²⁶ Tamtéž, s. 43

zmiňuje zákaz diskriminace kvůli sexuální orientaci.^{27,28,29} Témata a legislativní změny týkající se homosexuální minority občanů se začínají řešit až se vznikem tzv. průvodů hrdosti a se vznikem organizace PROUD (Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu), která v roce 2013 vytvořila novelu zákona o registrovaném partnerství, která měla umožnit adopci dítěte partnera/partnerky druhým, nebiologickým rodičem.³⁰ Tato novela zákona byla v roce 2013 a v roce 2014 předložena k projednání, ale kvůli nečinnosti Poslanecké sněmovny vytvořilo v roce 2016 Ministerstvo pro lidská práva podobnou novelu zákona, a protože se jednalo o vládní návrh, měl být projednán dříve než novela předložená v roce 2013 a 2014. V roce 2016 bylo homosexuálním párům umožněno individuální osvojení dítěte, avšak společná adopce nebo přisvojení dítěte partnera stále povoleno nebylo. Ke schválení zákona, který by přisvojení dítěte partnera povoloval dodnes nedošlo.³¹

V roce 2021 byl předložen návrh zákona o manželství pro všechny, který by homosexuálním párům také značně usnadnil cestu k adopci dítěte a založení rodiny. Tento zákon prošel prvním čtením a byl posunut do druhého čtení.³² Nyní v červnu bude představena novela zákona o „manželství pro všechny“, která by měla být projednána do léta.³³

1.1.1. (Homo)sexuální orientace

„Sexuální orientace je trvalým a neměnným rysem osobnosti jedince, který udává naši sexuální a citovou preferenci při volbě partnera, to znamená, že buď dáváme při výběru přednost mužům nebo ženám.“³⁴ Sexuální orientace se nedá jednoznačně určit nebo změřit. Sexuální

---

²⁷ Discrimination on the basis of sexual orientation. Analysis of the situation of lesbian, gay, bisexual and transgender minority in the Czech Republic: working group for the issues of sexual minorities of the Minister for human rights and national minorities. Prague: Office of the Government of the Czech Republic, 2007, s. 23. ISBN 978-80-87041-34-5.

²⁸ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, s. 50-51. ISBN 978-80-88163-09-1.

²⁹ Zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), Hlava I, §7, čl. 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>

³⁰ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, s. 43-44. ISBN 978-80-88163-09-1.

³¹ Šance pro stejnopohlavní páry. Ústavní soud bude řešit osvojení dítěte partnera [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/us-musi-zvazit-moznost-osvojeni-ditete-registrovaneho-partne/r~c3950f923ad811eba6f6ac1f6b220ee8/>

³² Sněmovna dala šanci manželství pro stejnopohlavní páry, návrh proberou výbory [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/poslanci-debatuji-o-manzelstvi-pro-vsechny/r~5b0a151ea8e011eb9a61ac1f6b220ee8/>

³³ PROŠKOVÁ, Denisa. Začíná další pokus uzákonit sňatky homosexuálů. Vysvětlujeme rozdíl mezi manželstvím a „registrací“. Lidovky.cz [online]. 2022 [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/dalsi-pokus-uzakomit-snatky-homosexualu-koalice-predstavi-novelu-zakona-o-manzelstvi-pro-vsechny.A220607_100823_in_domov_rkj

³⁴ PROCHÁZKA, Ivo. Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe. Brno: STUD, 2002. ISBN 80-238-8850-1.

orientaci můžeme určit jen vlastním sebezpoznáním, v tomto nelehkém procesu nám s určením své sexuální orientace může pomoci například psycholog nebo lékař.³⁵ „Velmi významnou roli při rozpoznávání sexuální orientace mohou hrát obsahy erotických snů, představ a fantazií stejně jako projevy emocí a citové náklonnosti k osobám určitého pohlaví.“³⁶

1.1.2. (Homo)sexuální identifikace

Na rozdíl od homosexuální orientace, homosexuální identifikace nebo též homosexuální identita je chápána, dle některých psychologických přístupů jako něco, s čím jedinec přichází na svět a v průběhu života to jen rozvíjí, je to něco, co má jedinec uložené v sobě, podobně jako orientaci, která se může, ale také nemusí v průběhu života projevit. Jde tedy o vnitřní prožívání, cítění a sebehodnocení.^{37,38}

Z pohledu sociologického je záležitost identity složitější, protože z jednoho pohledu ji lze chápat jako velmi individuální prožívání a jednání, z pohledu druhého lze sexuální identifikaci chápat jako vliv socializace. Zároveň nám náš svět nabízí jen určitý okruh pojmů, které nám dávají jen omezené možnosti sebepojetí, sebevyjádření a v neposlední řadě pojmenování.³⁹ Ze sociálně-vědního pohledu je identita (nejen sexuální) něco v čase proměnlivé a kontextuálně závislé. Sexuální identifikace je také velmi úzce spojena s pojmem coming out, který bude zmíněn dále. Sexuální identita by měla být cílem procesu identifikace, který je u každého jedince velmi individuální a záleží vždy na mnoha faktorech, například záleží na situaci, na době, kultuře, a identita se přizpůsobuje těmto vlivům.⁴⁰

1.1.3. (Homo)sexuální chování a prožívání

Sexuální chování je velmi patrné, na rozdíl od sexuální identifikace nebo sexuální orientace, nedochází k němu úplně svobodně, ale je ovlivněno především tím, v jakém sociálním prostředí se jedinec nachází a jaké podmínky mu dané sociální prostředí nabízí.⁴¹ I proto, můžeme považovat sexuální chování a ním spojené sexuální prožívání za velmi přesný a spolehlivý

---

³⁵ PROCHÁZKA, Ivo. Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe. Brno: STUD, 2002. ISBN 80-238-8850-1.

³⁶⁼³⁵ Tamtéž

³⁷ Sexuální identita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016], s. 23-24. ISBN 978-80-88163-09-1.

³⁸⁼³⁵ Tamtéž

³⁹⁼³⁷ Tamtéž

⁴⁰SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, 2016,s. 23-24. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁴¹ Tamtéž, s. 22.

indikátor sexuální orientace. Homosexuálním chováním je myšlena veškerá sexuální aktivita s osobou stejného pohlaví, ale také jsou zde zahrnuty sexuální sny, touhy, přání a fantazie, ve kterých je člověk svolný i k takovým věcem, které by si v reálném životě nedokázal ani představit a už vůbec ne je realizovat. Sexuální chování je pozorovatelné již od dětství a je spojeno s touhou a nutností po sebeidentifikaci. Důležitou roli v otázce sexuální orientace hraje to, co převažuje ve snech a fantaziích daného jedince.⁴²

---

⁴² JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.17-18. ISBN 80-7184-954-5.

2. Coming out

Coming out je slovo původně převzaté z angličtiny, kde znamená „vyjít ven“, v dnešní době se však používá poměrně hojně právě pro tzv. vyoutování se neboli je tímto pojmem myšlen samotný dlouhý proces uvědomování si své individuality, sexuality, sebezpřijetí a vyrovnání se se svou orientací.⁴³ Pro tento proces uvědomování si sebe samotného je klíčovým obdobím puberta a následné období dospívání (adolescence). Ne všichni si ale začnou uvědomovat své já, svou identitu již v tomto období. U některých jedinců dochází k tomuto uvědomění si sebe samotného a následnému sebezpřijetí a vyrovnání se s odlišností až mnohem později, u někoho se tento proces může objevit až v průběhu dospělosti, někdy dokonce až v dospělosti střední či pozdní. Důvodů k tomu, proč u některých jedinců dochází k procesu sebezpřijetí a uvědomění si sebe samého hned v pubertě nebo v adolescenci a u jiných až mnohem později existuje celá řada. Mezi vnější vlivy, ovlivňující celý proces coming outu můžeme zařadit vzorce chování, které jedinec pozoruje od dětství ve své rodině a je u něj předpokládáno, že tyto vzorce chování bude následovat a až v průběhu života si sám uvědomí, že jeho cítění je vlastně nastaveno úplně jinak, a proto se doposud necítil být sám sebou a jednal tak jen proto, že se od něj takové chování očekávalo a měl strach z nepochopení nebo nepřijetí.⁴⁴ U někoho sehraje důležitou úlohu právě strach z reakce ostatních a z toho, jak tuto skutečnost přijmou, ať už se jedná o rodinu nebo okruh blízkých přátel, kolegů v práci, spolužáků ve škole a dalších. Výše zmíněné důvody patří u velké části homosexuálně orientovaných jedinců k těm primárním, proč se svou orientací snaží skrývat nebo se s ní nechtějí smířit.⁴⁵

Existuje však také skupina vnitřních nebo velmi individuálních jevů, ke kterým bychom mohli řadit například jak moc se jedinec odlišuje od ostatních při výběru partnera, jaké má při takovém výběru sexuální preference, zda je jedinec natolik silná osobnost, která se i proti nátlaku z okolí dokáže prosadit a nespokojí se s přizpůsobením se společností uznávané normalitě.⁴⁶ Nejtěžším a zároveň i nejdůležitějším krokem při vyoutování se však není právě ono výše zmíněné přiznání své orientace rodině a blízkému okruhu přátel, nejtěžším je přiznání tohoto faktu sobě samotnému.

---

⁴³ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, s. 72. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁴⁴ JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.20-25. ISBN 80-7184-954-5.

⁴⁵⁼⁴³ Tamtéž, s. 79-80.

⁴⁶ Tamtéž, s. 73.

⁴⁷Někteří lidé se se svou odlišnou orientací nemusí smířit vůbec, a i kvůli tomu u nich mohou propuknout deprese, mohou se objevit výčitky svědomí, časté střídání nálad, poruchy spánku, zklamání ze sebe samotného a celkově u nich může dojít k velkému narušení sebevědomí a stability jejich psychiky, u některých jedinců může dojít i k pokusům o sebevraždu a i proto se někdy proces coming outu neobejde bez lékařské nebo psychologické pomoci.⁴⁸

Coming out ale nemá pouze negativní fázi, má i svou pozitivní stránku, kterou obvykle pozná drtivá část homosexuální populace, protože tím, že se vyoutují a otevřou se svému okolí, přihlásí se ke své sexuální identitě a dokáží o ní sebevědomě a otevřeně mluvit, dospějí k přijetí sebe samotného a obvykle je pro ně takové přijetí sebe samotného jedním z nejdůležitějších kroků, protože pokud dokáží otevřeně přiznat svou sexuální identitu, nemusí ji dále skrývat, obvykle jim takové přiznání přinese velkou úlevu a ostatní je začnou chápat takové, jací opravdu jsou a nemusí se před ostatními dále přetvařovat a stylizovat se do falešných rolí a předstírat jinou sexuální identitu, než opravdu mají.⁴⁹

2.1. Modely coming outu

V literatuře bychom našli hned několik modelů, které popisují a odlišně rozdělují proces coming outu. Ve své práci bych zmínila 3 modely, protože u respondentů, se kterými byly provedeny rozhovory, se vyskytoval nejčastěji jeden z níže zmíněných modelů, anebo se u nich žádný model nebo modely coming outu neobjevily. V literatuře bychom mohli najít několik dalších modelů coming outu, ale v návaznosti na praktickou část práce není zmínění ostatních modelů klíčové.

2.1.1. Colemanův model

Nejprve bych zmínila Colemanův pětistupňový model, který v našem prostředí patří k neznámějším modelům popisujícím proces coming outu. Tento model rozděluje proces coming outu do 2 hlavních fází, které se dále člení do 5 stupňů, kterými daná osoba prochází. První fází je *zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace*. K této první fázi se řadí *pre-coming out*.

---

⁴⁷ Coming Out — Sprievodca obdobia neistoty pre chlapcov a dievcata (brožúra). Coming Out — Sprievodca obdobia neistoty pre chlapcov a dievcata (brožúra) [online]. s. 10 [cit. 2022-04-14]. ISBN 978-80-969932-9-1. Dostupné z: <https://uloz.to/file/BpDbcUYA/coming-out-sprievodca-obdobim-neistoty-pre-chlapcov-a-dievcata-brozura-pdf#>

⁴⁸ PROCHÁZKA, Ivo, 2002. Coming out: průvodce obdobia nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe. Vyd. 1.; Brno: STUD Brno. ISBN: 80-238-8850-1.

⁴⁹ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, s. 72-73. ISBN 978-80-88163-09-1.

V této fázi si je jedinec vědom své rozdílnosti od ostatních ve svém okolí, ale nedokáže pro svou jinakost najít vhodné pojmenování a nedovede ji úplně přesně vystihnout. Následující stupeň je **vlastní coming out**. V tomto stádiu již jedinec dokáže svou odlišnost docela přesně vystihnout a správně ji nazvat, ale nemusí svou sexuální identitu ještě zcela přijmout a přiznat ji sám sobě nebo někomu druhému. Může trvat delší dobu, než jedinec svou sexuální identitu přizná sobě i svému okolí. Jedinec si uvědomuje, že pocit odlišnosti pramení z jeho sexuální orientace, která není v souladu s očekáváním jeho okolí. Psychika člověka nacházejícího se v této fázi coming outu je velmi lehce zranitelná a může lehce dojít k jejímu narušení. Následuje druhá fáze **uspořádání života v jejím souladu**, ve které nejprve přichází **fáze explore**, zkoušení jejímž obsahem jsou první pokusy o navazování sexuálních vztahů a experimentace. V této fázi je důležité navazování nových vztahů, většinou jde o vztahy krátkého rázu, a kontaktů, což jde ruku v ruce s fází nové socializace, kdy se jedinec pokouší začlenit do společnosti se svou nově nalezenou rolí a snaží se socializovat i v rámci nové komunity lidí, kteří mají podobnou nebo totožnou sexuální orientaci. Předposledním stádiem je **vztahová a partnerská fáze**, ve které se již začínají vytvářet trvalejší vztahy (partnerské i sexuální), které jsou v souladu s citovými potřebami jedince. Posledním stádiem v Colemanově modelu je **fáze integrace**, ve které dochází k dotváření hodnot, osoba si upevňuje svou roli ve vnějším světě a sjednocuje svou osobnost.^{50,51}

2.1.2. Model Cassové

Model Cassové je model popisující šest fází vnitřního coming outu. První fází je **zmatek v identitě**, který můžeme chápat jako proces zjišťování odlišnosti. Osoby v tomto stádiu začínají pociťovat svou odlišnost v jejich jednání, chování a cítění. Začínají pátrat po tom, kdo vlastně jsou a pokouší se najít sami sebe a svou identitu. V této fázi může každý jedinec reagovat odlišně, někdo se může snažit svou sexuální orientaci a identitu popírat, a záměrně se snažit přemáhat své instinkty a pudy, které ho vedou k homosexuálnímu chování. Opačným případem jsou jedinci, kteří se snaží získávat podstatné a nezkrácené informace o sexuální identitě a orientaci

---

⁵⁰ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. Děti a jejich sexualita. Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy. Brno: Press, 2014, s. 63-64.

⁵¹ JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000., s.20-21. ISBN 80-7184-954-5.

z relevantních zdrojů, které by jim měly pomoci při pochopení celého procesu, kterým právě prochází.⁵²

Následující fází je *porovnávaní identity*, kdy je hlavním cílem člověka najít označení pro svou situaci a najít sebe samotného, člověk v této fázi se potýká s pocitem vlastního odcizení od okolí, pozoruje svou odlišnost od rodiny, vrstevníků a lidí z jeho okolí. Heterosexuálně orientované osoby přestávají pro danou osobu hrát významnou roli a ztrácí pro něj důležitost jako potenciální vzory.⁵³ V této fázi dochází ke ztrátě plánů a očekávání spojených převážně s budoucím životem, založením rodiny atd., může docházet ke smutnění, depresivním projevům chování v souvislosti s tím, že si člověk uvědomí fakt, že vlastně není tím, kým si doteď myslel.⁵⁴

Ve fázi *tolerance identity* si již člověk pomalu přiznává, že je homosexuálně orientovaný, s nastalou situací se člověk vyrovnává jako s něčím daným, z jeho strany neovlivnitelným a nezvratným,⁵⁵ takže začíná pomalu tolerovat vlastní sexuální orientaci a přichází postupně na to, jaké jsou jeho sociální, sexuální, citové a emocionální potřeby. Přichází také první pokusy o kontakt s lidmi stejně orientovanými v rámci LGBT komunity. V rámci LGBT komunity se však člověk prezentuje jinak než v rámci heterosexuálního okolí.⁵⁶

Následuje fáze *akceptace identity*, kdy je člověk v souladu se svou sexuální identitou a také ji jako svou sexuální identitu přijímá.⁵⁷ Častěji v tomto stádiu vyhledává a uskutečňuje kontakt s obdobně orientovanými lidmi, ale mezi heterosexuálně orientovanými osobami v jeho okolí je stále vnímán jako heterosexuál. Jedinec v této fázi začíná zveřejňovat svou identitu a pokouší se najít určitou rovnováhu mezi tím, jak situaci vidí on sám a jak ji vnímá jeho okolí. Ze

---

⁵² HUBERT, Richard. Coming out u mladých gayů v České republice a na Slovensku. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého Olomouc. Vedoucí práce PhDr. Olga Pechová, PhD.

⁵³ Vnitřní coming out. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016], s. 75-78. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁵⁴ HUBERT, Richard. Coming out u mladých gayů v České republice a na Slovensku. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého Olomouc. Vedoucí práce PhDr. Olga Pechová, PhD.

⁵⁵ Vnitřní coming out. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016], s. 75-78. ISBN 978-80-88163-09-1.

⁵⁶ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, ISBN 978-80-88163-09-1.

⁵⁷ Vnitřní coming out. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016], s. 75-78. ISBN 978-80-88163-09-1.

strany jedince okolí může v této fázi docházet k posměškům, nesouhlasům a nepřijetí jeho orientace a identity.⁵⁸

Následující *fáze hrdosti na identitu* je velmi důležitou fází v celém procesu, jelikož jedinec projevuje větší zájem o osoby z LGBT komunity a je hrdý na to, že je členem této komunity, ale na druhou stranu začíná projevovat určitou netoleranci k lidem, kteří diskriminují na základě sexuální orientace. Jedinec pociťuje hrdost na svou sexuální identitu a chtěl by ji veřejně prezentovat a sdílet s ostatními, ale uvědomuje si také problémy a těžkosti, které jsou s tím spojeny. Nezbytnou součástí fáze hrdosti na identitu je hněv na nespravedlnost ve společnosti a snaha bojovat za zrovnoprávnění homosexuální minority s heterosexuální majoritou.⁵⁹ Poslední fází je *syntéza identity*, kdy dochází k zařazení jedince odlišnosti do jeho osobnosti.⁶⁰

2.1.3. Insenseeho model

Tento model na rozdíl od výše zmíněných modelů coming outu popisuje utváření pozitivní gay identity. V každém stupni Insenseeho modelu jsou popsány situace a reakce, se kterými se v životě setkává dospívající gay.⁶¹

První stupeň bývá označován jako *pozorování nekonformity s pohlavím*. V tomto stupni bývá jedinec ještě, než si plně uvědomuje své sexuální preference, vystaven zpětným vazbám, které pojmenovávají jeho odlišnost.⁶² Druhý stupeň se označuje jako *konflikt se sebeobrazem*, kdy bývá jedinec často vystaven urážkám, směřujícím právě k jeho odlišné sexuální orientaci a identitě, ze strany jeho okolí, jestliže je jeho jinakost patrná na první pohled. Právě tím, že je jedinec vystaven negativnímu hodnocení a urážkám ze strany okolí si jedinec sám buduje negativní postoj k sobě samotnému a své vynořující se sexuální identitě, utváří se v něm přesvědčení, že jeho prožívání a cítění je špatné, jedinec má vnitřní konflikt mezi svými touhami a hodnocením, které si sám přisoudil právě díky negativním reakcím okolí. Jedinec se poté na základě urážek a negativního hodnocení stran okolí snaží svou sexuální orientaci tajit nebo ji popírat.⁶³ Následuje stupeň nazývaný *zmatek a stud*, ve kterém se jedinec snaží nějakým způsobem zvládnout svůj stud a

---

⁵⁸⁻⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁹ SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Pasparta Publishing, 2016, ISBN 978-80-88163-09-1.

⁶⁰⁻⁵⁹ Tamtéž, s. 75..

⁶¹ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. Insenseeho model. *Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy*. V Brně: CPress, 2014, s. 64-67. ISBN 978-80-264-0290-9.

⁶²⁻⁶¹ Tamtéž, s. 64-67.

⁶³⁻⁶¹ Tamtéž, s. 64-67.

zmatek v identitě. V tomto stupni se buď jedinec pokouší své touhy co nejvíce potlačit a přijmout svou vadu, anebo nastává přesně opačná situace, a to je plné přihlášení se ke své identitě, obvykle provokativním nebo jinak na sebe upozorňujícím chováním.⁶⁴ V dalším stupni **popření a projekce**, což jsou obranné mechanismy ega, musí lidská psychika nějakým způsobem zpracovat pocity, prožitky a obsahy, které by mohly být spouštěčem vnitřního či vnějšího konfliktu. Zmíněné mechanismy musí udržet psychiku jedince v rovnováze a snažit se zabránit problémům, které by mohly vzniknout.⁶⁵ Dalším obranným mechanismem v Insenseho modelu je **racionalizace**. V této fázi dochází k hledání a nacházení alternativních vysvětlení situací a událostí, se kterými je jedinec, jeho ego i psychika v souladu. Právě v této fázi se může objevit i úvaha o bisexuální orientaci jedince, protože by mohla být považována za přijatelnější variantu sexuality než právě homosexualita. Ve stupni nazvaném **pokusy o změnu** se jedinec snaží změnit svou sexuální orientaci, která je jiná než heterosexuální, snaží se o změnu zejména proto, že se svou sexuální orientací není ztotožněn, vyrovnán a nechce se smířit s minoritní sexuální orientací. Někteří se snaží bojovat proti své orientaci navazováním heterosexuálních vztahů, někteří se snaží vyhledat odbornou pomoc s nadějí na vyléčení. V následujícím stupni **smutek nad ztrátou heterosexuálního obrazu** je velké riziko, že dojde k narušení fyzické i psychické celistvosti člověka, protože jedinec v této fázi si je již vědom své orientace, její nevyhléditelnosti a neměnnosti a nedokáže si představit, jak může žít šťastný a plnohodnotný život. V této fázi se často vyskytují pocity beznaděje, lítosti, pocit selhání a nenaplnění očekávání, u některých jedinců se mohou vyskytovat právě kvůli již zmíněným negativním pocitům i pokusy o sebevraždu. Sebevražedné sklony mohou pramenit zejména ze strachu z reakce okolí. Ve fázi **přijetí** začíná jedinec poznávat další osoby se stejnou sexuální orientací, čímž pomalu odbourává některé předsudky a dokáže si sebe samotného představit jako jednoho z nich. Fáze přijetí je spojena i se sebepřijetím, které posiluje sebevědomí, citové a sexuální zkušenosti jedince. Jedinec sdílí s lidmi stejné orientace své zážitky, trable, pocity, což mu usnadňuje celý proces coming outu. **Coming out** je předposlední fází Insenseho modelu. V této fázi přizná jedinec svou sexuální orientaci sobě i svému okolí. Poslední fází je **navazování vztahů**, která může znamenat pro některé jedince období tzv. „druhé adolescence“, pokud má jedinec kolem sebe osoby, které ho akceptují a podporují. Právě v období

---

⁶⁴⁼⁶¹ Tamtéž, s. 64-67.

⁶⁵⁼⁶¹ Tamtéž, s. 64-67.

druhé adolescence prochází jedinec opětovně procesem dozrávání, právě se svou novou sexuální identitou.⁶⁶

---

⁶⁶⁼⁶¹ Tamtéž, s. 64-67.

3. Podoby rodičovství u homosexuálních osob

3.1. Registrované partnerství vs manželství

V této kapitole budou zmíněny rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, protože to souvisí s tradičním vnímáním rodiny a institutu manželství a tyto rozdíly jsou klíčovým důvodem, proč se minorita LGBT osob snaží vyvolat změnu. Dále budou zmíněny 2 typy rodin, které souvisí s tématem práce.

Zákon o registrovaném partnerství nabyl v České republice účinnosti 1. července roku 2006. „Zákon definuje registrované partnerství jako trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem v něm stanoveným. Jedná se o upravenou definici manželství, přizpůsobenou účelu zákona.“^{67,68} Pojem registrované partnerství se stále používá pro označení svazku mezi osobami stejného pohlaví, a to i přes nesoulad s tímto označením u značné části LGBT komunity. Hlavním důvodem nesouhlasu s pojmenování soužití dvou osob stejného pohlaví jako registrované partnerství je právě slovo „registrované“, protože spíše než svazek dvou osob tohle slovo vyvolává představu o evidenci homosexuálně orientovaných osob. Pojmenování svazku osob stejného pohlaví jako registrované partnerství je však jen jedním z mnoha důvodů, proč se homosexuální minorita občanů snaží vyvolat změnu tohoto zákona. Dalšími podstatnými důvody, proč homosexuální minorita volá po změně zákona o registrovaném partnerství je odlišný obsah práv a povinností, který je pro mnohé páry zásadní. Dále bychom mohli najít hned několik rozdílů mezi uzavřením manželství a registrovaného partnerství.⁶⁹ Hned první rozdíl je patrný už ze samotného pojmenování, jak již bylo zmíněno výše, značná část LGBT minority nesouhlasí s názvem registrované partnerství, protože již samotný název odkazuje na odlišnost mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Další rozdíl je možné nalézt při vzniku registrovaného partnerství.⁷⁰ „Registrované partnerství se uzavírá formou souhlasného prohlášení osob, které do partnerství vstupují stejně jako u manželství, ale homosexuální páry nemohou toto prohlášení provést před církevním orgánem nebo před orgánem náboženské společnosti,“⁷¹ jediný způsob, jak toto prohlášení mohou udělat, aby bylo dle zákona v pořádku, je učinit toto prohlášení

---

⁶⁷ BUREŠOVÁ, Kateřina. Zákon o registrovaném partnerství. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2020, s. 41. ISBN 978-80-7330-371-6.

⁶⁸ Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství, Hlava I, § 1, čl. 1–2. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-11>

⁶⁹ Manželství pro všechny: JE TO FÉR?. AMNESTY INTERNATIONAL [online]. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/lgbti/je-registrovane-manzelstvi-fer>

^{70–69} Tamtéž

^{71–67} Tamtéž, s. 41.

výhradně před matričním úřadem. Množství matričních úřadů, které mají kompetence k tomu, aby mohly přijmout prohlášení osob vstupujících do registrovaného partnerství je stanoven tak, že na 1 kraj připadá právě 1 matriční úřad s touto kompetencí. Souhlasné prohlášení osob stejného pohlaví o jejich vstupu do registrovaného partnerství není na rozdíl od vstupu do manželství podmíněno přítomností svědků a je prováděno před členem zastupitelstva, který byl funkcí pověřen, za přítomnosti matrikáře.⁷² Osoby, které vstupují do registrovaného partnerství nemají dle zákona nárok na 2 dny pracovního volna na svatbu, také u nich automaticky nedochází ke změně příjmení a nedochází ke vzniku vztahu k rodině partnera.^{73,74} Osoby, které chtějí vstoupit do registrovaného partnerství však musí splnit stejné podmínky a náležitosti, jako snoubenci, kteří hodlají vstoupit do manželství. Mezi tyto náležitosti se řadí prokázání totožnosti a osvědčení o státním občanství, občané členských států EU musí také doložit právní způsobilost ke vstupu do partnerství a potvrzení o osobním stavu, aby se předešlo situaci, kdy by jeden z partnerů měl souběžně uzavřeno více manželství nebo partnerství.⁷⁵ Dalším rozdílem mezi vstupem do manželství a registrovaného partnerství je podmínka, že alespoň jedna osoba z páru, který chce vstoupit do registrovaného partnerství, musí být občanem České republiky, což u vstupu do manželství povinné není.⁷⁶ *„Celý právní úkon spojený se vstupem osob do registrovaného partnerství je završen zápisem do knihy registrovaného partnerství, která existuje souběžně s knihou manželství a osvědčuje zápisy na základě protokolu o prohlášení a veřejných listin a je veřejně nepřístupná. Zápis do knihy registrovaného partnerství je výrazem veřejnoprávních aspektů zákona o registrovaném partnerství.“*⁷⁷ *„Další odlišností mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím je prohlášení osob, které chtějí vstoupit do partnerství, jelikož od osob vstupujících do registrovaného partnerství není vyžadována znalost majetkových poměrů a ani znalost zdravotního stavu partnera. Důvodem k tomu, že osoby vstupující do registrovaného*

---

⁷²⁼⁶⁷ Tamtéž, s. 41.

⁷³ Tamtéž, s. 42.

⁷⁴⁼⁶⁹ Tamtéž

⁷⁵⁼⁶⁷ Tamtéž, s. 43.

⁷⁶⁼⁶⁷ Tamtéž, s. 43.

⁷⁷⁼⁶⁷ Tamtéž, s. 43.

partnerství nemusí znát své majetkové poměry je to, že majetkové poměry partnerů nemají žádný vliv na vstup do registrovaného partnerství. ^{78,79}

Další významné rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím jsou práva a povinnosti partnerů, jelikož registrované partnerství, co se funkce týče, nenaplnuje tytéž funkce jako manželství, partneři a partnerky v registrovaném partnerství mají na rozdíl od manželů pouze základní práva a povinnosti, bez kterých by žádný statutový svazek nemohl ani vzniknout, natož tak jakkoli běžně a smysluplně trvat. Mezi práva a povinnosti, které v rámci registrovaného partnerství chybí, náleží respekt, společné žití, věrnost, péče o děti a rodinné prostředí. Účelem registrovaného partnerství je tedy pouze společné soužití partnerů, nikoli založení rodiny, což je jedním z hlavních uváděných důvodů, proč se právům a povinnostem partnerů a partnerek nevěnuje dostatečně velká pozornost.⁸⁰ Co se týče práv majetkových, podstatnou skutečností je v této oblasti práva to, že při vzniku registrovaného partnerství nevzniká společné jmění a registrovaní partneři získávají majetek buď pouze do svého vlastnictví nebo do podílového spoluvlastnictví, což může být velký problém, kdyby došlo k zániku partnerství, jelikož pro registrované partnerství neexistuje žádná právní úprava, která by se týkala vypořádání majetku. V dědickém řízení může nastat situace, kdy jednomu z registrovaných partnerů bude přiznán menší podíl majetku, než manželovi/manželce.⁸¹ Co se týče situace, kdyby jeden z partnerů zemřel, druhý partner nemá nárok na čerpání vdovského/vdoveckého důchodu, nedochází také ani k přechodu nároků zesnulého na partnera jako je to právně ošetřeno v manželství u nemocenských dávek, důchodů či jiných nároků. Registrovaným partnerům také nevzniká společné nájemní právo, ani automatické právo na bydlení pro druhého partnera.⁸²

V oblasti rodičovských práv je situace registrovaných partnerů poměrně komplikovaná, protože v oblasti českého právního systému neexistuje zákonná možnost společné výchovy, společného osvojení dítěte nebo přiosvojení dítěte partnera, a proto se „zákonným rodičem“ dítěte stává pouze jeden z páru, druhý z páru je pro dítě pouze „sociálním rodičem“, který je pro dítě z hlediska práva v podstatě cizím člověkem, i když má povinnost se na výchově a péči o dítě podílet stejně jako jeho „zákonný rodič“. Co se týče dalších rodičovských práv, právo na získání

---

⁷⁸⁻⁶⁷ Tamtéž, s. 44.

⁷⁹⁻⁶⁹ Tamtéž

⁸⁰⁻⁶⁷ Tamtéž, s. 45.

⁸¹⁻⁶⁹ Tamtéž

⁸²⁻⁶⁹ Tamtéž

všech informací o zdravotním stavu dítěte, být s dítětem v průběhu hospitalizace v nemocnici a podílet se na jeho léčbě, vystupovat jako rodič ve školských zařízeních v záležitostech jako jsou vyzvedávání dítěte ze školky/školy, chození na třídní schůzky a další náležitosti, tyto práva má pouze biologický rodič (zákonný rodič) dítěte. Poté vždy záleží na domluvě se školou, v nemocnici, na úřadě a dalších institucích, jak se k tomu budou stavět a zda budou benevolentní a dovolí i druhému „sociálnímu rodiči“, aby měl v těchto záležitostech stejná práva jako rodič zákonný.⁸³ Ale nejsou to jen rodiče, kteří mají omezená práva vůči dítěti. U dítěte dochází k omezení práv vůči jeho sociálnímu rodiči a to tak, že v případě rozpadu vztahu registrovaných partnerů není nutná první úprava vztahů k dětem, dítě nemá po rozvodu nárok vídat se se svým sociálním rodičem, sociální rodič nemusí po rozvodu platit výživné, čímž může nastat problém, že bude dítě ohroženo chudobou. Pokud by došlo ke smrti biologického (zákonného) rodiče, dítě může být předáno do ústavní péče, i v případě, že má druhého sociálního rodiče, který by se o něj dokázal postarat.⁸⁴

3.2. Typy rodin

V této podkapitole bych se chtěla věnovat tématu rodiny. Nejprve zmíním, co je to vlastně rodina, poté se budu věnovat modelu tradiční rodiny, a nakonec homoparentálním rodinám. Existuje několik možných definic rodiny, protože rodinu lze chápat a definovat z mnoha různých pohledů.

Definice Rodiny

Definice I. Možného: *„Rodina je pro sociologii příkladem morfostatické instituce. Představuje sociální zařízení, jehož primárním účelem je vytvářet soukromý prostor, stíněný proti vířícímu a nepřehlednému světu veřejnému. Chrání své členy, nemění svůj tvar, vnitřní uspořádání ani habitus a změny ve svém okolí vyrovnává.“*⁸⁵

Trochu odlišnou definici rodiny nám nabízí A. Sekot, který definuje rodinu jako *„soubor lidí spojených krví, manželstvím (či jinou formou souhlasného vztahu) či adoptí, sdílí základní zodpovědnost za reprodukci a péči o členy společnosti“*.⁸⁶

---

⁸³⁼⁶⁹ Tamtéž

⁸⁴⁼⁶⁹ Tamtéž

⁸⁵ Sociologie rodiny. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.

⁸⁶ SEKOT, Aleš. Sociologie v kostce. Brno: Paido, 2002., s.119, ISBN 80-731-5021-2.

3.2.1. Model tradiční rodiny

Model tradiční rodiny je v dnešní době už poměrně zastaralý a jde spíše o idealistický model toho, jak by měla rodina vypadat, jak by měla fungovat a jak by měly být nastaveny role jednotlivých členů rodiny. Koncept a idea tradiční rodiny muž + žena + dítě je obvykle propagována konzervativními občany naší společnosti, kteří si nechtějí připustit, jak široké spektrum různých podob rodiny dnes vlastně existuje. V dnešní době bychom už jen těžko hledali rodinu, která by odpovídala kritériím, která by měla tradiční rodina splňovat a tento model se značně liší od reality dnešních partnerských a rodinných vztahů, tradiční rodina je dnes jen idealizovanou normou a jakýmsi zvykem z dob minulých a v dnešní době ji nalezneme jen stěží.

Tradiční rodina byla charakteristická tím, že na rozdíl od moderní rodiny v ní nebyl prostor pro individuální zájmy. „Rodina představovala celek s kolektivními zájmy, jež nesměly být narušovány individuálními zájmy jejích členů, a jejím hlavním posláním bylo reprodukovat sociální řád a předávat majetek z jedné generace na druhou.“ Samozřejmě, existovaly i výjimky, ale v naprosté většině rodin platilo nepsané pravidlo, že se žena přizpůsobuje společným zájmům rodiny a ona sama má jen omezená práva na rozhodování o společných zájmech a činnostech rodiny.⁸⁷ Manželství v tomto typu rodiny představovalo spíše než jakési citové pouto jen socioekonomický svazek, který měl sloužit jako jistý druh zajištění ženy nebo rodu, což bylo častým důvodem hledání citového uspokojení jinde mimo rodinu⁸⁸

3.2.2. Homoparentální rodina

Definice

Pojmenování homoparentální rodina se používá pro označení rodin, ve kterých jsou přítomni dva muži nebo dvě ženy žijící v rámci jedné domácnosti, vychovávající společně dítě nebo děti a plnící roli rodičů. Samotné označení homoparentální rodina je obecně používáno pro označení rodin se stejnopohlavními rodiči, ale je možné používat také označení LGB(T) rodiny, homosexuální rodiny a jiná označení, ale pojem homoparentální rodina je z hlediska významu nejvýstižnější, jelikož se jedná o rodiny, kde mají homosexuální orientaci jen rodiče a děti nikoli.⁸⁹

---

⁸⁷ PROCHÁZKA, Jiří. Co je to ta tradiční rodina? [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/24770-co-je-to-ta-tradicni-rodina>

⁸⁸⁼⁸⁷ Tamtéž

⁸⁹ NEŠPOROVÁ, Olga. *Homoparentální rodiny*. Praha: VÚPSV, 2021. ISBN 978-80-7416-410-1.

Je důležité zmínit, že homoparentální rodina nemá v právním řádu České republiky jasnou existenci, protože ani zákon o registrovaném partnerství a ani žádná související právní úprava tuhle formu rodiny neuznává, tudíž jak již bylo zmíněno výše, sociální rodič nemá k biologickému nebo adoptovanému dítěti partnera žádná práva a celkově z hlediska práva je homoparentální rodina značně odlišnou institucí než heterosexuální rodina. Jediná část zákona, která vůbec připouští vznik homoparentální rodiny je §13 zákona o registrovaném partnerství. Založení homoparentální rodiny je také velmi specifický proces, protože u homosexuálních párů můžeme mluvit v souvislosti se založením rodiny o dlouho plánovaném rodičovství a cesty k němu, jelikož u homosexuálních párů není přirozené početí možné. Později se podíváme na to, jaké jsou způsoby vzniku homoparentálních rodin.⁹⁰

Situace homoparentálních rodin v ČR

„Při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 byla poprvé položena otázka na registrované partnerství. V rámci úplných rodin pak byly poprvé zpracovávány údaje i o rodinách párů stejného pohlaví – jak o registrovaných partnerstvích, tak o rodinách partnerů, jejichž vztah nebyl institucionalizován, tzv. faktická partnerství. Podle výsledků sčítání bylo v České republice 632 domácností, které byly tvořeny registrovanými partnery, a 4 056 domácností tvořili partneři ve faktickém partnerství. Údaje se vztahují jen na osoby, které byly ochotny soužití s osobou stejného pohlaví do sčítacího formuláře uvést, dá se však předpokládat, že těchto soužití bude ve skutečnosti více.“⁹¹

„Dle čísel získaných z výše zmíněné analýzy ze sčítání lidu z roku 2011, žije v homoparentálních rodinách 925 dětí. Celkově v domácnostech čítajících jednu rodinu, která byla podle dat ze sčítání tvořena registrovanými partnery, žilo celkem 46 závislých dětí. V domácnostech tvořených partnery stejného pohlaví, kteří uvedli, že spolu žijí ve faktickém partnerství, pak žilo 879 dětí.“⁹²

Je tedy zřejmé, že se na území České republiky vyskytuje značný počet homoparentálních rodin a pokud by byly lepší právní podmínky a nebylo by téma homoparentálních rodin tabuizováno, počet

---

⁹⁰ BUREŠOVÁ, Kateřina. Vznik homoparentálních rodin a podoby LGB rodičovství. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2020, s. 69-70. ISBN 978-80-7330-371-6..

⁹¹ ČSÚ. Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě. Praha, Český statistický úřad, 2013 [online]. 2013 [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533820/csav102413opr.pdf/952872bd-1745-4ce0-a21b-c30bbc03ef47?version=1.0>

⁹²⁼⁹¹ Tamtéž

osob, které by se přihlásili, že žijí s partnerem nebo partnerkou a tvoří homoparentální rodinu by pravděpodobně ještě značně vzrostl.⁹³

Jak zmiňuje Sokolová, trend gay a lesbického rodičovství stále stoupá, což můžeme pozorovat na základě výsledků nejrůznějších studií, zabývajících se problematikou homosexuálních párů a homoparentality. Úskalím těchto výzkumů a debat je to, že pokud se mluví o rodičovství homosexuálního páru, obvykle se debata či výzkum soustřeďuje primárně na lesbické páry, protože uvnitř společnosti jsou stále poměrně pevně zakořeněny předsudky a stereotypy, o které se lidé při argumentaci opírají. Nejčastějšími stereotypy a předsudky jsou ty, že gay páry děti buď nechtějí nebo že by se o dítě nedokázaly postarat, protože nejsou fyziologicky a geneticky dostatečně vybaveni, aby péči o dítě dokázali zastat tak jako ženy. I z těchto důvodů není pro muže cesta k dítěti vůbec snadná.⁹⁴

---

⁹³ ZNÁMÉ NEZNÁMÉ REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ:STATISTIKY RP V ČESKU PO 14 LETECH. Sociologický ústav Akademie věd ČR [online]. 2020 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/zname-nezname-registrovane-partnerstvi-statistiky-rp-v-cesku-po-14-letech>

⁹⁴ SOKOLOVÁ, Věra. Father, Father, and Child: Gay Men and Parenthood in the Czech Republic. Czech Sociological Review [online]. Praha, 2009, 2009, 45(1), 115-146 [cit. 2022-04-19]. ISSN 00380288. Dostupné z: doi:10.13060/00380288.2009.45.1.06

4. Cesty k založení homoparentální rodiny a rodičovství

Cesta k založení rodiny je pro homosexuálně orientované jedince daleko složitější než pro heterosexuální jedince, a to kvůli jejich biologickým a fyziologickým charakteristikám. Dříve, když byla homosexualita vnímána stran společnosti jako něco, co by mělo být trestné nebo alespoň zakázané a nějakým způsobem postižitelné, bylo pro homosexuálně orientované páry nejnadhnější cestou k rodičovství heterosexuální partnerství, ve kterém mohli dítě počít přirozenou cestou. Další možnosti založení homoparentální rodiny se začaly objevovat někdy koncem prvního desetiletí 21.století, od té doby je právě plánované stejnopohlavní rodičovství ve většině případů častější než výše zmíněná cesta přes heterosexuální partnerství. Podle výsledků výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (dále cvvm.) jsou homosexuální jedinci ve společnosti tolerováni, a výsledky z května 2019 ukazují, že: „Celkem 60 % lidí si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí svého partnera či partnerky, 47 % populace podporuje jejich právo uzavřít sňatek a stejný podíl veřejnosti si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí z institucionální péče.“ Od roku 2014 zkoumá cvvm postoje veřejnosti k adopcím dětí partnera nebo partnerky a poté zvláště postoje k adopcím dětí z dětských domovů. Výsledky ukazují, že veřejnost se by byla spíše pro povolení adopcí dítěte partnera či partnerky. Tuto formu adopce podporuje až 60 % občanů ČR. Forma adopce dětí z dětských domovů je v porovnání s tzv. přiosvojením dítěte partnera podporována výrazně méně.⁹⁵ V téhle části je také podstatné zmínit, že je velký rozdíl mezi cestami k dítěti u gay párů a u lesbických párů, protože z fyziologického hlediska je pro lesbické páry cesta k rodičovství snadnější než pro gay páry. V další podkapitole budou podrobněji popsány formy cesty k dítěti jak u gay párů, tak u párů lesbických.

4.1. Cesty k dítěti u lesbických párů

U lesbických párů je jednou z nejčastějších variant cesty k dítěti početí se známým dárcem, které je možné uskutečnit na klinice, kam lesbická žena přijde se známým dárcem, jako by tvořili heterosexuální pár. Existuje však také možnost, že početí se známým dárcem proběhne v domácím prostředí, protože volba tzv. domácí inseminace je pro rodiče přijatelnější, protože se nemusí nikde na klinice formálně zapisovat a poskytovat o sobě údaje, které by na klinice poskytnout museli.⁹⁶

---

⁹⁵CVVM. 2019. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019. [tisková zpráva] Praha: CVVM. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/4944-postoje-verejnosti-k-pravum-homosexuálu-kveten-2019>

⁹⁶ NEŠPOROVÁ, Olga. Homoparentální rodiny. Praha: VÚPSV, 2021, s.21-22, ISBN 978-80-7416-410-1.

Další, jen zřídka kdy praktikovanou formou cesty k dítěti je přirozené početí ženy s mužem. U lesbických párů je také poměrně častou a přijatelnou možností volba anonymního dárce spermatu. Tuto cestu k dítěti volí obvykle ženy, které nechtějí, aby dárce jakkoli zasahoval do jejich života a do života dítěte. Tento způsob početí s anonymním dárcem může mít dvě podoby, jednodušší je pro obě strany získání genetického materiálu od muže a provedení domácí inseminace. Ani jedna ze stran se při tomto způsobu početí nepokouší záměrně zjistit identitu toho druhého. Druhý způsob početí s anonymním dárcem se uskutečňuje na klinice, jde o metodu umělé inseminace, anebo o metodu IVF, čili oplodnění ve zkumavce na klinice. Tato metoda je oficiálně na klinikách prováděna u heterosexuálních párů, které mají problémy s plodností, ale české kliniky se staví otevřeně i k poskytování této možnosti lesbickým párům. U tohoto typu početí je nezbytnou formalitou uvedení muže. U početí na klinice se tak nabízí 3 základní varianty, jak bude žena postupovat.⁹⁷

1. Žena si může najít anonymního dárce, se kterým poté přijde na kliniku a k početí je použit jeho genetický materiál
2. Žena přijde na kliniku se svým známým nebo kamarádem, který je neplodný nebo svou neplodnost předstírá a žena tak získá genetický materiál od jiného, anonymního dárce.
3. Poslední základní možností je vycestování do zahraničí, kde je početí na klinice povoleno i lesbickým párům, čímž tomuto páru odpadá nezbytnost hledání muže pro početí.

Výsledkem těchto 3 uvedených základních možností je obvykle porod dítěte, které ve svém rodném listě nemá uvedeno otce a otec v jeho životě žádným způsobem nefiguruje.

Další variantou cesty k dítěti je, že dítě bylo počato v heterosexuálním partnerství, které se poté rozpadlo a dítě zůstalo matce, která ho porodila.

Poslední možností cesty k dítěti je adopce neboli osvojení či pěstounská péče. Tato možnost je pro lesbické páry obvykle nejméně atraktivní, jelikož vědí, že tahle cesta k dítěti je velmi zdoluhavá a velmi často se k dítěti ani nedostanou, kvůli tomu, že lesbický pár nesplňuje podmínky, které jsou závazné pro adoptování dítěte.⁹⁸ Jednou z hlavních podmínek, kterou lesbický pár nesplňuje je to,

---

⁹⁷⁼⁹⁶ Tamtéž, s.20-22.

⁹⁸⁼⁹⁶ Tamtéž, s.20-22.

že lesbický pár není sezdaný, protože to zákon nedovoluje. O adopci by tak v tomto případě mohla požádat jen 1 z páru a druhá by na dítě neměla žádná práva, pokud by se s jeho zákonným rodičem něco stalo.⁹⁹

4.2. Cesty k dítěti u gay párů

U gay párů existují v podstatě 3 základní možnosti, jak se stát rodiči dítěte. Jednou z možností na cestě k dítěti je tzv. náhradní neboli surogátní mateřství, které je asi nejsložitějším způsobem cesty k dítěti. Z hlediska právního je situace s náhradním mateřstvím značně komplikovaná, avšak není zakázaná. Úskalí této možnosti surogátního mateřství spočívá v tom, že zmíněná forma náhradního mateřství musí splňovat přísná kritéria dobrovolnosti, tudíž náhradní matka musí dítě odnosit a porodit především s cílem pomoci neplodnému páru. V rámci České republiky je tato možnost pro gay páry velmi komplikovaná a pokud se gay páry rozhodnou pro tuto možnost cesty k dítěti, častěji volí možnost surogátního mateřství v cizině než v ČR. Tahle varianta cesty k dítěti je nejen časově, ale i finančně velmi náročná, a proto si ji také nemůže dovolit každý a je považována za nejméně častou.¹⁰⁰

Mnohem méně finančně náročnou cestou k dítěti je možnost náhradní rodinné péče, ať už se jedná o pěstounství nebo adopci (osvojení). Tahle cesta k dítěti je však značně nejistá hlavně ze dvou důvodů. Prvním důvodem je fakt, že svěření dítěte do péče páru gayů je dost nepravděpodobné a druhým důvodem je pak to, že pár, kterému se povede získat dítě do své péče, může o dítě přijít, když se o něho přihlásí jeho biologický rodič.¹⁰¹ Varianta svěření dítěte do pěstounské péče je jednodušší než cesta k osvojení, ale u této varianty náhradní rodinné péče hraje významnou roli právě onen fakt, že mezi dítětem a pěstounem nevzniká z právního hlediska žádný poměr jako je tomu při adopci. Pěstoun také může zastupovat dítě jen v běžných záležitostech, pokud se jedná o záležitosti mimořádné, musí pěstoun požádat biologického rodiče nebo soud o udělení souhlasu.¹⁰²

---

⁹⁹ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o osvojení (adopci). 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, s.7-8, ISBN 978-80-87455-18-0.

¹⁰⁰ BUREŠOVÁ, Kateřina. Vznik homoparentálních rodin a podoby LGB rodičovství. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2020, s. 84-85. ISBN 978-80-7330-371-6.

¹⁰¹ NEŠPOROVÁ, Olga. Homoparentální rodiny. Praha: VÚPSV, 2021, s.27, ISBN 978-80-7416-410-1.

¹⁰² Středisko náhradní rodinné péče: Pěstounská péče [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://www.nahradnirodina.cz/pestounska-pece>

Posledním způsobem, jak se mohou gay páry stát rodiči je tzv. sdílené rodičovství. Tato cesta se zpočátku nemusí jevit jako úplně složitá, ale komplikace mohou přijít až když se dítě narodí. Nemusí totiž vždy dojít ke shodě mezi oběma stranami a představy o výchově dítěte se mohou výrazně lišit. Tato varianta funguje na vzájemné domluvě dvou párů opačného pohlaví, které se společně domluví na početí dítěte. Početí se může uskutečnit buď doma nebo na klinice. Tento způsob rodičovství volí většinou páry, které chtějí, aby mělo dítě jak otce, tak matku a oba byli zapsáni v rodném listu dítěte.¹⁰³

4.3. Biologické rodičovství, sociální a právní rodičovství

Kromě výše zmíněných možností rodičovství existují i další formy rodičovství u homosexuálních párů. Mezi tyto alternativy se řadí sociální, právní a biologické rodičovství. Obecně je biologickým rodičem ten, kdo je s dítětem spojen geneticky, u matky je za genetické spojení s dítětem považován porod, který určuje biologické rodičovství, biologickými rodiči jsou potom osoby, od kterých pochází vajíčko nebo spermie, které svým spojením dítě stvořily. Sociálním rodičem je ten, kdo zastává roli rodiče a vystupuje ve vztahu k dítěti i společnosti. V heterosexuálních rodinách se role sociálního a biologického rodiče obvykle překrývají. V homoparentálních rodinách tomu tak není, protože není reálné, aby byli oba rodiče sociálními rodiči a zároveň rodiči biologickými.¹⁰⁴ Sociálním rodičem je ten, kdo není biologickým a zároveň ani právním rodičem dítěte. Pozice sociálního rodiče v homosexuálním páru může vzniknout tak, že buď se homosexuálnímu páru dítě narodí, osvojením dítěte jedním z partnerů či svěřením dítěte do pěstounské péče, anebo má jeden z partnerů dítě z předchozího heterosexuálního vztahu.¹⁰⁵

Právním rodičem je osoba, která je zapsána v rodném listu dítěte, a to na základě splnění zákonné definice mateřství, resp. domněnky otcovství. V případě určování mateřství je uplatňováno pravidlo, že matkou je osoba, která dítě porodila. V případě určování otcovství je situace složitější. Pro určování otcovství se uplatňují pravidla domněnek. První domněnka otcovství je k dobru muži, který je manželem matky dítěte. Pokud dojde k naplnění první domněnky, má tato domněnka přednost před všemi ostatními domněnkami. Další je první a půltá domněnka, dle které je otcem dítěte i takový muž, který dal souhlas s umělým oplodněním ženy. Druhou domněnkou otcovství je souhlasné prohlášení matky dítěte a muže, při kterém oba tvrdí,

---

¹⁰³ NEŠPOROVÁ, Olga. Homoparentální rodiny. Praha: VÚPSV, 2021, s.27, ISBN 978-80-7416-410-1.

¹⁰⁴⁼¹⁰³ Tamtéž, s. 29-31.

¹⁰⁵⁼¹⁰³ Tamtéž, s. 31-33.

že tento muž je otcem dítěte. Třetí domněnkou otcovství je pohlavní styk mezi mužem a ženou v kritické době. Tento akt soulože mezi mužem a ženou musí být doložen důkazy nebo souhlasným prohlášením obou jedinců. Pokud nejsou důkazy nebo není doloženo souhlasné prohlášení obou jedinců, zkoumá se genetická shoda mezi dítětem a mužem, který měl mít s matkou dítěte v kritické době pohlavní styk.¹⁰⁶

---

¹⁰⁶ BUREŠOVÁ, Kateřina. Vznik homoparentálních rodin a podoby LGB rodičovství. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2020, s. 71-75. ISBN 978-80-7330-371-6.

Praktická část

5. Cíl práce a výzkumu

Jako cíl své práce jsem si stanovila zjistit, jaký názor a jaké postoje zaujímají homosexuální páry v otázce uzavírání homosexuálního sňatku, zjistit, jak a v čem je pro tyto páry důležité, aby byla schválena možnost uzavření sňatku pro stejnopohlavní páry, jak by mohlo uzákonění sňatků párů stejného pohlaví ovlivnit názor a postoje veřejnosti k homosexuálním párům. Dílčím cílem bylo zjistit, čím je dle jejich názoru ovlivněn názor veřejnosti na homosexuální páry. Mým dalším cílem je zjistit, jak homosexuální páry nahlíží na otázku případné možnosti adopce dětí (která v ČR dosud není povolena, stejně jako sňatky) či jiné možnosti cesty k dítěti, a zda existuje nějaká souvislost mezi tím, zda byli oni sami šikanováni nebo diskriminováni kvůli své sexuální orientaci a mezi tím, zda přemýšlí o adopci dětí nebo založení homoparentální rodiny jakýmkoli jiným způsobem nebo jestli o založení homoparentální rodiny vůbec uvažují, jaké znají případně možnosti založení rodiny a které z možností by pro ně byly přípustné/nejpříjemnější.

6. Výzkumný design

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: **Jaký je názor homosexuálních párů na uzákonění sňatků stejnopohlavních párů a případné umožnění adopce dětí těmito páry, či jiné alternativy homoparentálního rodičovství.**

1. V čem spočívá pro homosexuální páry důležitost schválení novely zákona o manželství pro všechny?
2. Čím je podle homosexuálních párů ovlivněn názor veřejnosti na sňatky a případnou možnost adopce dětí homosexuálními páry?
3. Jaká stanoviska zaujímají homosexuální páry k adopci dětí a čím jsou jejich postoje ovlivněny?
4. Jakou roli hraje šikana a diskriminace v životě homosexuálních osob a ovlivňuje to rozhodování o pořízení dítěte homosexuálními páry?

6.1. Metodologie výzkumu

K výzkumu jsem vzhledem k tématu a cílům, které jsem si stanovila, použila metodu kvalitativního výzkumu, abych pomocí kvalitativního přístupu dokázala lépe pochopit daný sociální problém a lépe tomuto problému subjektivně porozumět. Kvalitativní výzkum je považován za emergentní nebo pružný typ výzkumu¹⁰⁷ a pro uchopení tématu této práce se zdá vhodnější právě i z toho důvodu, že je možné otázky během výzkumu, sběru a analýzy dat doplňovat, rozvíjet, přeskakovat, vynechávat, měnit styl pokládání otázek, přidávat nové je nebo jinak upravovat.¹⁰⁸ „Pod termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.“¹⁰⁹ Jinou definicí kvalitativního přístupu může být: „Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problému v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založených na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího

---

¹⁰⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

¹⁰⁸ Podstata polostrukturovaného rozhovoru. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Praha: Slon, 2019, s. 79-84. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-285-2.

¹⁰⁹ STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-858-3460-X.

kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.“¹¹⁰

Následující 3 kritéria řadíme mezi základní kritéria kvality kvalitativního výzkumu

1. Pravdivost a platnost výzkumu neboli validita určují kvalitu výzkumu, výzkum má být platný a pravdivý, atribut pravdivý znamená, že nálezy reprezentují jevy, ke kterým odkazují, atribut platný znamená, že zjištěné jevy jsou podepřeny¹¹¹
2. Reliabilita neboli spolehlivost výzkumu je kritériem, kterému odpovídá koncept vnitřní validity, závěry každého zkoumání musí být bezpodmínečně podpořené důkazy, důvěryhodnost můžeme zjišťovat například pomocí deníku výzkumníka a jeho poznámek, pomocí přímých citací, prepisů nahrávek rozhovorů atd...¹¹²
3. Zobecnitelnost, v kvalitativním výzkumu spíše přenositelnost, je u kvalitativního výzkumu jen velmi nízká, obecně by mělo jít o popis určité situace a její srovnání s jinými kontexty¹¹³

6.1.1. Charakteristika výzkumného souboru

Výběr respondentů, kteří tvořili výzkumný soubor byl záměrný vzhledem k tématu, které bylo zpracovááno. Pro výzkum byly vyhledány homosexuálně orientované osoby žijící v páru. Respondenti byli kontaktováni na facebookových stránkách GayTalks CZ, Ollove a Charlie, queer spolek Univerzity Karlovy a na internetové stránce 004.cz. Někteří respondenti byli moji známí a někteří respondenti byli osloveni přes kamarády, kteří se obrátili na své známé, a ti byli poté kontaktováni většinou přes zprávu na messengeru nebo telefonicky. Respondentům byl sdělen záměr výzkumu, dále byli předběžně seznámeni, s jakým typem otázek budeme v rozhovoru pracovat, byli upozorněni na pořízení zvukového záznamu a podepsali informovaný souhlas. Všichni respondenti byli obeznámeni s možností, že mohou od rozhovoru upustit nebo nemusí souhlasit s použitím dat pro účely bakalářské práce. Aby byla zachována anonymita všech respondentů, byly při analýze dat použity místo jmen účastníků kódy. Kódy byly následující: pár 1, pár 2 – pár 7. Původně mělo výzkumný soubor tvořit celkem 9 homosexuálních párů, ale se 2 páry se nakonec nepodařilo rozhovor zrealizovat, a to hlavně z časových důvodů. Nakonec byl

---

¹¹⁰ Švaříček, R., Šedřová, K. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007

¹¹¹⁼¹¹⁰ Tamtéž, s.28-42.

¹¹²⁼¹¹¹

¹¹³⁼¹¹¹

výzkumný soubor tvořen dohromady 7 homosexuálních párů. Z toho bylo 5 gay párů a 2 lesbické páry. U 8 respondentů bylo nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské, u zbylých středoškolské, z toho u 5 respondentů s maturitou a u jednoho respondenta s výučním listem. Pro usnadnění analýzy dat byli respondenti rozděleni do věkových kategorií. Věková kategorie 0-15 let byla vynechána, primárně z důvodu neplnoletosti jedinců a také z důvodu, že neplnoletá osoba nemůže sama podepsat informovaný souhlas, proto tedy s jedinci řadícími se do této kategorie nebyly uskutečněny žádné rozhovory. Věkové kategorie byly zvoleny následovně:

Kategorie A – 15-30 let

Kategorie B – 31-45 let

Kategorie C - 46-60 let

Kategorie D – 61-75 let

Zařazení do věkové kategorie, pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání respondentů zobrazuje tabulka níže.

Tabulka č.1: Základní informace o respondentech

Pár	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Pohlaví	Muži	Ženy	Ženy	Muži	Muži	Muži	Muži
Věková kategorie	A + B	A + A	B + B	A + A	C + B	B + A	B + B
Nejvyšší dosažené vzdělání	VŠ a SŠ s výučním listem	VŠ + VŠ	VŠ + SŠ s maturitou	SŠ s maturitou + SŠ s maturitou	VŠ + VŠ	VŠ a SŠ s maturitou	SŠ s maturitou a VŠ

Vlastní zdroj

6.2. Etika výzkumu

Obecně se dá říci, že v podstatě u všech typů výzkumu je důležité dodržovat určitá etická pravidla a zásady.¹¹⁴ U kvalitativního výzkumu v oblasti společenských věd hrají tato etická

¹¹⁴ Etické dimenze výzkumu. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, s. 43-50. ISBN 978-80-262-0644-6.

pravidla a velmi důležitou roli a měl by na ně být kladen velký důraz, aby nedošlo k jejich porušení.¹¹⁵ Mezi základní etické zásady, které by neměly být v rámci výzkumu porušeny patří soukromí, získání informovaného souhlasu, emoční bezpečí, nesmí také dojít k zatajení cílů a okolností výzkumu.¹¹⁶ Při výzkumu je třeba získat informovaný (poučený) souhlas od všech osob, které se výzkumu budou účastnit, je také důležité myslet na skutečnost, že se do výzkumu samy nemohou zapojit nezletilé osoby, jelikož samy nemohou podepsat informovaný souhlas. Osobám, které participují na výzkumu nesmí být také zatajeny žádné okolnosti výzkumu, vždy se o všem musí dozvědět nejpozději po skončení výzkumu. Dále musí být respondentům možnost odstoupení od výzkumu, kdykoli během i po skončení výzkumu. Poslední ze základních etických zásad, kterou je potřeba zachovat je anonymita všech participantů. Nesmí v žádném případě dojít k odhalení identit osob, které se výzkumu zúčastnily.¹¹⁷

6.3. Sběr a analýza dat

Ke sběru dat byl použit polostrukturovaný rozhovor, protože mi připadal jako nejvhodnější metoda ke zjišťování postojů zaujímaných homosexuálními páry v otázkách uzákonění sňatků párů stejného pohlaví, jakou roli by pro ně tohle uzákonění hrálo, jak se staví k otázce povolení adopce dětí homosexuálními páry, jak a čím si myslí, že je názor veřejnosti na povolení uzavírání sňatků a případnou adopci dětí homosexuálními páry ovlivněn, a jak celou situaci vidí oni sami? Právě metoda polostrukturovaného rozhovoru mi dovolila dozvědět se mnoho informací o tom, jak celou problematiku vidí homosexuální páry, kterých se téma bezprostředně dotýká.

Technika sběru dat

Celý výzkum je založen na názorech gay a lesbických párů na uzákonění možnosti uzavření manželství homosexuálními páry a následnou možnost společné adopce dětí homosexuálními páry a vznik homoparentálních rodin, a proto jsem zvolila techniku polostrukturovaného rozhovoru, aby se mi podařilo získat co nejvíce potřebných informací od samotných respondentů a respondentek.

Technika sběru dat pomocí polostrukturovaného rozhovoru spočívá v tom, že výzkumník si nejprve, než bude realizovat samotný rozhovor, sestaví okruh otázek, které bude při realizaci

---

¹¹⁵ Etické otázky výzkumu. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 153-155. ISBN 978-80-7367-485-4.

¹¹⁶⁼¹¹⁵

¹¹⁷⁼¹¹⁵

rozhovoru účastníkům pokládat. Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je to, že pořadí otázek se může v průběhu rozhovoru měnit, některé otázky se mohou vynechat nebo naopak může výzkumník přidat nějaké doplňující otázky, které ho zrovna k tématu napadnou.¹¹⁸Samotné rozhovory byly uskutečňovány se 3 páry osobně a se 3 páry online formou přes platformu Zoom. U dvou párů se z časových a osobních důvodů nemohli rozhovoru zúčastnit obě osoby, ale to bylo vykompenzováno tím, že od 2 osoby z páru poté obdržela odpovědi na otázky písemnou formou. Rozhovory s respondenty probíhaly na konci března a v první polovině dubna roku 2022. U rozhovorů, které probíhaly osobně jsme s respondenty vždy vybraly vhodné místo, aby byl zajištěn klid a aby bylo pro respondenty místo rozhovoru komfortní a nikdo nás při rozhovoru nerušil.

---

¹¹⁸ MIŠOVIČ, Ján. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Praha: Slon, 2019. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-285-2.

7. Analýza dat a jejich interpretace

Jako metoda k analýze dat byla použita metoda otevřeného kódování. Aby mohla být použita metoda otevřeného kódování, nejprve byla provedena doslovná transkripce všech rozhovorů. Všechny přeroky, nespisovná slova, nářeční výrazy a chyby v mluveném projevu byly ponechány, aby byla zachována autenticita rozhovorů. K žádnému rozhovoru nebylo nic přidáno, ani z rozhovorů nebyla vynechána žádná část. Doslovná transkripce je dle Hendla: „*proces převodu mluveného projevu z interview do písemné podoby.*“¹¹⁹ Právě doslovná transkripce rozhovorů byla jednou z podmínek pro vyhodnocení dat získaných rozhovory.¹²⁰ Po přepisu dat získaných z rozhovorů bylo použito otevřené kódování, kdy byla v textech vyhledána témata, kterým byly následně přiděleny odpovídající kódy.¹²¹ Z přepsaných rozhovorů byly vytvořeny 4 analytické kategorie k nimž byly přiřazeny kódy. Analytické kategorie byly vytvořeny podle dříve vytvořených výzkumných otázek (viz. Výzkumné otázky). K závěrečné interpretaci dat byla použita technika vyložení karet.

Analytické kategorie

Byly vytvořeny následující analytické kategorie:

- 1. Zrovnoprávnění registrovaného partnerství s manželství**
- 2. Názor veřejnosti, stereotypy a postoje k homosexuálním párům**
- 3. Adopce dětí homosexuálními páry a jiné alternativy rodičovství**
- 4. Role diskriminace a šikany**

Zrovnoprávnění registrovaného partnerství s manželství

Všichni respondenti, se kterými byly uskutečněny rozhovory, tak by chtěli, aby došlo ke zrovnoprávnění registrovaného partnerství s manželstvím. Všichni respondenti hovoří nezávisle na sobě o zrovnoprávnění registrovaného partnerství s manželstvím, hlavně v oblasti práv a povinností, které přímo zmiňuje 6 párů. Například pár č.1 uvedl: „*Jako jde hlavně o to, že bysme jako mohli úředně stvrdit to, že se máme rádi a nebude to jako podřadné ve srovnání s tím registrovaným partnerstvím, naopak to bude rovnocenné tak jako pro heterosexuální páry.*“ Dále

---

¹¹⁹ Techniky transkripce. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 208-210. ISBN 978-80-7367-485-4.

¹²⁰⁼¹¹⁹

¹²¹⁼¹¹⁹ Tamtéž, s. 243-260.

pár č.7 zmiňuje *Pro nás by to ale znamenalo to, že by se jakoby ten institut toho manželství postavil úplně stejně jako mají možnost heterosexuální lidé, včetně všech práv a povinností, které z toho vyplývají že.* Ostatní páry uvádí v podstatě stejné nebo velmi podobné odpovědi. Respondentka z páru č. 3 hovoří o oblastech práv majetkových, dědického práva a v neposlední řadě o právech spojených s péčí o dítě, „*Absolutní svoboda v tom, že když to vemem od prvopočátku v tom, v tom že dostane volno v práci ze zákona v tom že se budeme brát, druhá věc, to že nemusíme nikde žádat o změnu přijímení a přijímení je automaticky změněno, to že nebudem ničím jiným, nebudem tady podepisovat žádný papír na úradě a potom to dělat na oko a takže tím jsem myslela i tu svobodu jakoby, a pak samozřejmě ty praktický věci, pokud můžeme po sobě svobodně dědit, můžeme mít nárok na nedej bože vdovskej důchod, můžeme mít ošetřovat, nárok na ošetřovatelák jedna druhou nebo taky práva a vyživovací povinnosti a děti žejo.*“ Stejně jako respondentka z páru č.3, tak i respondentka z páru číslo 2 podotýká, že je pro ni velmi důležitá právě otázka dětí, ale uvádí i další důvody, proč by chtěla, aby bylo manželství pro všechny schváleno a povoleno. „*Jde spíš o to mít ten plnej status toho, jakože je to rovný, že máme stejnou váhu a stejnou úroveň jako heterosexuální páry. Za mě je teda nejnáročnější asi otázka dětí, to je pro mě asi to nejtěžší, protože to vlastně nejde ošetřit smluvně, jinak všechno ostatní smluvně nějak ošetřit jde. Co se týče jako nějakých těch procesních věcí týče, mě se třeba jako osobně dotýká to, že nemůžeme mít svatbu jako kdekoli venku jako běžný páry, protože ty úřady nejsou svolný jako vyjet, takže ten náš obřad je ve všední den a na matrice bez svědků, což je za mě dost jako nedůstojný, takže tohle bych chtěla aby bylo trošku jinak no.*“ Tyto páry zmiňují hlavně zrovnoprávnění v oblasti společného majetku, dědictví, nároků na hypotéku, případně vdovský nebo vdovecký důchod. Respondent z páru č. 5 nezmiňuje přímo oblast práv, hovoří spíše o alternativách jak se dají dnes nějaké věci spojené například s informacemi o zdravotním stavu vyřešit: „*Řadu věcí jde vyřešit i jinak, nahlášením do karty pacienta, komu mohou být sdělovány informace v nemocnici, poskytnutím plné moci partnerovi k zastupování v řadě věcí, což je třeba i v manželství i v případě společného vlastnictví manželů, tedy ty limity nejsou tak moc jiné, jen je na ně třeba myslet v případě např. nemocnice.*“ Všichni informanti se také shodli na tom, že pokud by byla možnost uzavřít registrované partnerství, ale i manželství, že by raději uzavřeli manželství. Respondenti ze 3 párů hovoří právě o jazykové stránce a pojmenování, zmiňují to, že manželství je i z hlediska jazykového lepší pojmenování než registrované partnerství. Například jeden z respondentů z páru č.3 říká: „*Jasně že bych chtěl, až jednou budeme uvažovat o uzavření sňatku, aby to bylo povolené a nezůstalo to tak, jak je to teď,*

že když jdete uzavřít registrované partnerství, tak je to na podobné úrovni jako když jdete přihlásit auto. “ Když byla všem párům položena otázka, jestli znají nějaké možnosti, jak by sňatek mohli uzavřít, všechny páry uvedly, že jedinou legální možností je sňatek někde v zahraničí. Například respondent z páru č. 1 uvedl jako možnost, jak by mohl s partnerem sňatek uzavřít následující: „ *Tak dá se třeba v zahraničí a, a no třeba v tom zahraničí, ale pořád je tam to, že člověk musí někam vycestovat.* “ Další respondentka z páru č.2 uvádí: „ *V zahraničí se vzít můžeme, ale v České republice to nebude mít platnost. Tak aby byl sňatek pro nás 2 platný v České republice to možné není.* “ 2 páry potom uvedly ještě druhou alternativu, která ovšem není legální, a to, že by je někdo tajně oddal, manželství by potom však stejně platné nebylo. Zde uvedu odpověď respondenta z páru č. 4 „*No určitě to jde nějak nelegálně, že by nás třeba někdo tajně oddal, ale pokud by to mělo být legální tak mě asi žádná varianta, kromě ciziny nenapadá no.* “ Stejnou alternativu uvádí i jedna z respondentek z páru č.3. Všechny dotázané páry uvedly jako možnou variantu uzavření sňatku v cizině, ale při položení další otázky, zda by byli ochotni se do ciziny přestěhovat a žít tam byla odpověď všech respondentů negativní. Pouze 3 respondenti uvedli, že by o přestěhování se do zahraničí uvažovali, ale ne primárně z důvodu uzavření sňatku, ale jen v případě, že by se situace v ČR stala velmi nepříznivá pro homosexuálně orientované osoby, jako je tomu například v Polsku nebo Maďarsku, jak uvedly respondentky z páru č.2. „ *Za mě to asi není jenom otázka jako manželství, ale ve chvíli kdy by ČR začínala mít k gay-lesbickým párům takové postoje jako třeba Polsko a Maďarsko, tak už by to pro mě bylo nasnadě.* “ a „ *Asi primárně bych se kvůli tomu nestěhovala, ale jakmile by to tady začlo být takový represivnější a začaly se tady tyhle móresy Polský rozjíždět, tak bysme asi zvažovaly hodně odjet* “ Třetí z respondentů, který by o přestěhování za určité situace uvažoval uvedl: „ *Jako jediný co mě napadá, tak bych o tom uvažoval v situaci, kdy by v Česku začaly být homosexuálové nějak hodně diskriminováni a musel bych se skrz svou orientaci skrývat, to bych potom asi o odstěhování pryč z Česka uvažoval.* “

Názor veřejnosti, stereotypy a postoje k homosexuálním párům

V rámci druhé analytické kategorie byly položeny otázky, které se týkaly mínění párů o situaci, kdy by došlo k uzákonění manželství pro všechny. Všichni respondenti odpovídali na otázku, zda si myslí, že by se změnil pohled veřejnosti na homosexuální páry, pokud by byla schválena novela zákona o manželství pro všechny kladně. Všichni respondenti si myslí, že pokud by se názor veřejnosti změnil, tak jen pozitivně. Respondentka z páru č. 2. se domnívá, že by taková změna názoru trvala delší dobu a že by došlo alespoň k částečné osvětě ve společnosti a

k pochopení rozdílů mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. „*Jo, já si myslím že určitě, protože jak je něco nastaveno v zákoně, byť jen jako norma, tak se to začne v té společnosti víc jako ta norma přijímat. Nebylo by to asi jako úplně okamžitý, ale věřím tomu, že by se tímto odstartovala éra dalších 10, 20 let kdy by se to už úplně srovnalo, nehledě na to, že společnost jako majoritní si myslí, že můžeme uzavírat manželství, takže oni vlastně vůbec nechápou, za co my tady jako bojujeme. Jeden z respondentů z páru č. 1 uvádí i jazykovou stránku věci jako důvod, proč by se názor veřejnosti mohl změnit právě k lepšímu. „Určitě, protože když se, takhle funguje vlastně jazyk, když se to zrovnoprávní na úrovni práva, zůstane jeden název, svatba a manželství a podobně, odstraní se odbourá se úplně to registrované partnerství tak se to jako najednou na té právní úrovni zrovnoprávní, ale taky na té symbolické, jazykové, takže potom to samozřejmě může mít kladný vliv na vnímání společnosti.“* Ostatní respondenti zmiňují jako důvody, proč by se názor společnosti změnil k lepšímu většinou to, že kdyby to bylo legislativně v pořádku, že by si na to lidé zvykli a po pár letech by se nad tím už nikdo nepohoršoval nebo nepozastavoval. Respondent z páru č.6 zmiňuje jako důvod svého tvrzení, že by se názor společnosti zlepšil následující odpověď: „*Myslím si, že když homosexuální sňatky budou již nějakou dobu možné, například 4–5 let, tak by ve společnosti se takovéto páry nebudou vnímat jako něco divného nebo špatného ale stane se to pomalu normální věcí jako je dnes to, že ženy mohou volit a nikdo se nad tím nepozastavuje.“* Následující otázka se týkala negativních názorů a stereotypů. Pouze 1 informant z páru č.6 uvedl, že se setkává často s negativními názory stran společnosti. „*Bohužel se s negativními názory setkávám pravidelně ale pokud mám možnost snažím se rozvést debatu abych zjistil jaký je důvod jejich názoru a postoje k této problematice.“* Všichni ostatní informanti ve svých odpovědích uváděli opačné zkušenosti, jako například respondentka z páru č. 3: „*Hele paradoxně my co jsme spolu, tak já nevím oni se k nám chovají všichni hezky. Jako kamkoli přijedem nebo teď jsme byli na dovči v létě tak paní jako zas div neměla slzy v očích, jako děvčata přijďte zase.“* Nebo respondent z páru č. 7: „*Já myslím že ne, a pokud ano, tak to mám v sobě asi vyřešené velmi dobře, že se mě to nějak nedotýká, takže možná jsem jako nějak imunní nebo prostě nejsem tak senzitivní, že když se na mě někdo škaredě podívá, tak to neobracím do toho, že se na mě škaredě dívá proto, že jsem homosexuál.“* V otázce, zda může být názor na homosexuální páry a případnou možnost adopce chápán negativně z důvodu narušení tradiční struktury rodiny odpověděla většina respondentů že ano, ale sami s tímto názorem nesouhlasí. Například jako respondentka z páru č.2: „*No říkaj to, to je taková velká obava trošku za ten model muž, žena dítě,*

který dneska ale žije už jen naprostá menšina lidí, ale opravdu naprostá a nevidím žádný mechanismus jak by homo, jako homosexuální manželství mohlo tohlensto poškodit. Jako to že ho nevidím já je jedna věc jo, ale nevidí ho ani ti, kteří s tím argumentují. Jakože nikdy jsem neslyšela žádný argument, jak by se to jako mohlo stát.‘‘ nebo respondent z páru č.4 : „, Jako oni to tak asi berou, ale tohle je podle mě nesmysl, spíš je to prostředek argumentace proti manželství pro všechny. Jako hodnoty tradiční rodiny zmizely už před několika desítkama let a argumentovat tím, že 2 gayové nebo lesby ničí model tradiční rodiny je fakt ubohý a není to ničím podložený.‘‘ Většina respondentů právě u této otázky také polemizuje nad tím, co to ta tradiční rodina vlastně je. Uvedu odpověď respondenta z páru č.5: „, Otázka genderových rolí funguje jinak, než si konzervativní část společnosti myslí, ale to souvisí s mírou jejich přesvědčení a výší jejich vzdělání. Přesvědčení v tomto může být silnější než vzdělání. Otázkou je, co je dnes tradiční rodinou? Jaký je vhodný věkový rozdíl mezi partnery? Jaké jsou ty správné rodinné vzorce? Dochází k erozi rodinných vzorců od nepaměti a vždy se objevuje hodnocení, že to současné je horší než to minulé, a v tom je právě ukotven ten konzervatismus sociální instituce rodiny, a právě proto rodina je sociálně přetrvávající institucí. Otázkou je, jaké jsou ty aktuálně schvalované rodinné vzorce, abychom nebyli překvapeni. Otázkou je, jestli je lepší výchova dětí v institucích mimo rodinu?‘‘ Další otázka, která poměrně úzce souvisela právě s modelem tradiční rodiny byla otázka vlivu víry a náboženství na názor veřejnosti na homosexuální páry. Zde kromě jednoho respondenta všichni souhlasili s tím, že názor veřejnosti může být do jisté míry ovlivněn právě vírou a náboženstvím. Na druhou stranu všichni, kteří jsou názoru, že mezi vírou, náboženstvím a negativním názorem na homosexuální páry existuje nějaký vztah, si nemyslí, že právě víra nebo náboženství by bylo v ČR jako téměř ateistickém státě tím klíčovým důvodem. Viz například odpověď respondentky z páru č.2: „, U části lidí ano, ale nemyslím si, že by to bylo úplně nějak vázáno na to křesťanství, a to si jako nemyslím z důvodu jednak znám spoustu katolíků, kteří s tím nemají problém, a jednak spousta drtivě katolických zemí to manželství má, jako Španělsko, naprostá většina Latinské Ameriky, to jsou země, kde manželství normálně je možné pro gaye a lesby.‘‘ Nebo odpověď respondenta z páru č. 7: „, No asi ano, určitě, ale jsme ateistický stát, takže...spíš je to asi jenom prostředek na co to svést, když se nám to hodí, tak jsme věřící, když ne tak zase nejsme.‘‘ Respondent, který si jako jediný ze všech dotázaných myslí, že víra a náboženství nemají na negativní názor společnosti vliv hovoří následovně: „, Myslím si že určitě ne. Třeba moje babička nemá vůbec problém s homosexuály a naopak by byla pro, aby se ty práva narovnaly. Jako může

to být tím, že jsem gay, má mě ráda a chce abych cítil její podporu, ale vzhledem k tomu, že ona sama je silně věřící a když se spolu bavíme o těchto věcech, je tomu naprosto otevřená a nemá s tím nejmenší problém, tak si myslím, že to náboženstvím asi úplně nebude.“

Adopce dětí homosexuálními páry a jiné alternativy rodičovství

V rámci této analytické kategorie, kdy byly pokládány otázky související právě s názorem homosexuálních párů na adopci a jiné alternativy rodičovství, byla nejprve položena otázka, zda páry přemýšlely nad založením rodiny a zda by vůbec dítě chtěli. U zmíněné otázky byly odpovědi párů 50:50. Polovina párů by dítě nechtěla, protože by na dítě buď neměli čas, jako například respondenti z páru č.5: *„ Vzhledem k tomu, že jsme se potkali v našem vztahu jako dva velmi pracující jedinci, kteří tráví prací mnoho času, tak o dětech jsme neuvažovali a vystupujeme často jako strýčkové svých neteří, synovců a dětí kamarádů a kamarádek. Tedy nám děti v našich životech neschází a jsme s nimi v intenzivním kontaktu.“* nebo jsou na dítě zatím příliš mladí, jako respondenti z páru č.4: *„ No, zatím určitě dítě neplánuju a ani nechcem, já sám jsem rád, že se dokážu postarat o sebe a ne tak ještě o dítě. Na dítě máme fakt ještě hodně času, takže fakt nedokážu říct. Nejdřív škola, potom práce a někdy v budoucnu třeba i to dítě, ale teď určitě ne.“* „Přesně tak, jako o dítěti jsme fakt nepřemýšleli, možná si nejdřív pořídíme třeba kočku nebo nějaký zvíře, abysme si vyzkoušeli tu péči o někoho jinýho než o sebe a potom se rozhodneme, ale v následujících 5 letech to určitě nebude.“

Dalším důvodem, proč pár dítě nechtěl byl strach z nepřijmutí dítěte stran společnosti, který byl zmíněn respondentem z páru č. 6: *„Já osobně netoužím po tom mít dítě, hlavně z toho důvodu že naše společnost homosexuální páry stále nepřímá jako normální. Z toho důvodu se obávám že pokud by moje dítě šlo do školky/školy bylo by se na něj díváno skrz prsty jen kvůli jeho rodičům a já nechci, aby moje dítě bylo kvůli mně nějak omezováno nebo vyčleňováno. Ale pokud by společnost přijímala stejnopohlavní páry jako normální věc tak bych dítě adoptoval nebo přisvojil, protože vím, že velké množství dětí se nachází v dětských domovech a z mého pohledu je adoptovat takovéto dítě a umožnit mu normální život v rodině velká pomoc jak pro to samotné dítě, tak pro systém, který se musí o takovéto děti starat.“*

Některé páry by dítě chtěly, ale třeba až později, u těchto párů byly hlavní důvody zejména sociální zabezpečení a uspořádání života, jako tomu je například u respondenta z páru č.7: *„ Jako ano, do budoucna bysme o tom asi přemýšleli, ale teď jsme sobci, protože si chceme zařídit svůj vlastní život a jsme teď právě v tom věku, kdy všichni naši známí, sourozenci mají děti a jasně vidíme tu krásnou část, na druhou stranu vidíme i to ostatní, jak všechno šlo bokem, což není úplně teď náš*

cíl, tím že nemám na sobě žádný břemeno, že musím vychovat dítě jo, já si děti užiju dost přes bratra, sestru, známé jo.“ Naopak v otázce, zda by uzákonění sňatků osob stejného pohlaví pomohlo při snahách o získání dítěte do péče, byla odpověď všech informantů kladná. Například odpověď respondenta z páru č. 1: *„No určitě, protože když bysme byli manželé, tak se na nás bude pohlížet jinak než když jsme jako 2 svobodní muži, žijící spolu nebo třeba 2 registrovaní partneři, což už samo o sobě je podřadné nejen právně, ale i jazykově.*“ Následující otázka se týkala změny názoru veřejnosti, pokud by došlo k uzákonění možnosti společné adopce homosexuálními páry a k tomu byly přiřazena podotázka, pokud by byla společná adopce povolená, zda by byla spíše podporována u gay párů nebo u lesbických párů. Na zmíněnou otázku odpovědělo 10 respondentů kladně, s tím, že si myslí, že by se názor veřejnosti změnil k lepšímu. Respondentka z páru č.3 uvedla následující odpověď: *„Hele já si myslím, že určitě ano, protože najednou by ti lidi viděli, že ti lidi tady jsou a normálně fungují. A pokud jo, tak si myslím, že spíš u lesbických párů, protože tady je bohužel ten mýtus, že ti 2 chlapi z něho udělají růžovýho kluka a že ho budou div ne používat jako svůj sexuální nástroj. Takže přece ti 2 chlapi nemůžou dát tomu dítěti všechno a je to strašná blbost.*“ 3 respondenti si zlepšením situace nejsou jistí na 100%, ale také se spíše přiklání k variantě, že by to názor veřejnosti zlepšilo. Respondent z páru č.6 uvedl následující odpověď: *„Asi si myslím, že by to pomohlo, ale toto je další boj, který bude potřeba vybojovat po prosazení manželství pro všechny. Nemůžu to říct na 100%“* Pouze 1 respondent z páru č. 7 si myslí, že by uzákonění společné adopce příliš nepomohlo a zastává tedy spíše názor, že by to bylo vnímáno ze strany společnosti negativně. *„No, těžko říct, já si totiž myslím, že pokud by se jednalo o tom, že se bude uznávat to manželství a budeme mít stejná práva tak že tím velkým argumentem té protistrany by bylo, že druhým naším krokem bude právě ta snaha o adopci, a to si myslím, že je pádný argument v české společnosti, protože to, jestli se vemem nebo to jestli budeme jen registrovaní, to už může být každému jedno. Ono jako z toho statusu plynou nějaké výhody, ale vesměs to nikoho neovlivňuje, ale to, že si jako adoptujeme to dítě, to asi společnost přetočí na to, že jednou budou naše děti chodit do školy s jejich dětma a že jednou ta naše nemoc a naše nemocné dítě bude ve škole s jejich zdravým dítětem, což jako není, že homosexuální páry musí vychovat homosexuální dítě, jako proč že? Takže to si myslím, že to by mohl být pádný argument a myslím si že ano, že to potom bude negativně ovlivňovat no.*“ Na podotázku, zda by společná adopce, pokud by byla schválena, byla podporována spíše u lesbických nebo gay párů byly naopak odpovědi jednoznačné. Všichni respondenti si totiž myslí, že by společná adopce byla

podporována spíše u lesbických párů. Jako nejčastější důvody, proč si myslí, že by to tak mohlo být byly respondenty uváděny genderové stereotypy a mýty spojené s přirozeností. Respondent z páru č.6 uvádí jako důvod genderovou stereotypizaci, stejně jako respondenti ze všech ostatních párů: „ *Pravděpodobně by bylo umožněno adoptovat spíš lesbickým párem než gay párem. Je tomu hlavně z toho důvodu že ve společnosti se stále drží genderový stereotyp, že matka má vychovávat děti a otec nosit peníze a to znamená že otec není schopen vychovávat děti ale to samozřejmě není pravda. A osobně mi přijde že lesbické páry jsou společností přijímány o trochu lépe než gay páry.* “ Podobnou odpověď uvádí i respondent z páru č. 1: „ *Asi u těch lesbických no, jo asi u těch lesbických, protože jsou to 2 ženy a tam budou ty genderové stereotypy že žena je ta, která se dokáže lépe postarat o dítě, že k tomu má asi nějaké biologické předpoklady a podobně, takže ta veřejnost bude určitě lépe přijímat 2 ženy než 2 muže.* “ Respondentka z páru č.3 zmiňuje následující argument: „ *Já si myslím, že spíš u lesbických párů, protože tady je bohužel ten mýtus, že ti 2 chlapi z něho udělají růžovýho kluka a že ho budou div ne používat jako svůj sexuální nástroj. Takže přece ti 2 chlapi nemůžou dát tomu dítěti všechno a je to strašná blbost.* “ Jedna z dalších otázek se týkala situace, kdy by společná adopce povolená nebyla, ale stále by zde existovala možnost adopce individuální a bylo by navíc možné přiosvojit si dítě partnera. Na výše zmíněnou otázku byly odpovědi poněkud různé. Faktorem, který primárně ovlivňoval různost odpovědí byl fakt, zda v jejich životě již dítě je nebo není. Respondenti z páru č. 6 se shodli na následující odpovědi: „ *Bylo by to lepší, než nic ale zase by vznikl ten problém, že homosexuální páry by byli méněcenný, takže časem by se tato otázka zase otevřela a bylo by to na další roky řešení tak proč to rovnou nevyřešit a nedat všem stejná práva bez ohledu na pohlaví nebo orientaci.* “ Informanti z páru č. 7 hovoří o situaci, kdy by dítě opravdu chtěli, tak by pro ně tato varianta byla přijatelná, ale momentálně dítě nechtějí a raději by své prostředky poskytli někomu, kdo by je opravdu potřeboval. „ *Kdybychom to dítě fakt chtěli, tak ano. My bychom ale, vzhledem k tomu, jak to máme nastavené chtěli spíš adoptovat a dát ty prostředky co máme nějakému dítěti, ať už tady nebo v nějaké rozvojové zemi, které to rozhodně potřebuje víc.* “ Respondenti z páru č. 1 se shodují na stanovisku, že pokud by k přiosvojení dítěte byly vhodné podmínky, tak by do toho šli. „ *Pokud by k tomu byly podmínky, to znamená, že už by ten partner to dítě měl, tak asi jo, nevidím důvod proč ne, jo nevidím důvod proč ne. Ale musí být na to teda ty podmínky, jakože to dítě tam teda někde vůbec je jakože dítě prostě někde nepadne z nebe nebo tak. No a kdyby si partner sám adoptoval dítě, tak by to přiosvojení taky bylo přijatelné.* “ U páru č. 3 bylo stanovisko

následující: „ *Určite, jako tím, že syn teda tátu má, tak to u nás není tak horký, ale kdybysme si pořídily prcka my dvě, tak naše primární snaha by byla o to přiosvojení.* “ Naopak u páru č. 2 byla možnost přiosvojení dítěte partnerky klíčová. „ *Za nás je to přiosvojení dítěte, které je manželky ta primární varianta, o kterou stojíme, jo ta primární varianta, na kterou cílíme. Já, nemyslím si, a myslím si že ani manželka necílíme k adopci, jo z mnoha důvodů, ale za nás je to přiosvojení to, na co cílíme.* “ Pár číslo 5 vůbec o dítěti neuvažuje, proto byla tahle otázka vynechána. Jednou z dalších otázek byla otázka, zda by páry viděli v adopci homosexuálním párem něco, co by bylo v rozporu s nejlepším zájmem dítěte nebo víte o nějakém problému, který by je od adopce odrazoval. Na položenou otázku byly odpovědi naprosto jednoznačné. Ani jeden z párů si nemyslí, že by s otázkou adopce bylo spojené jakékoli riziko, které by bylo v rozporu s nejlepším zájmem dítěte nebo že by oni sami věděli o problému, který by je od adopce odrazoval. Jako příklad uvedu odpověď respondentky z páru č.3: „ *Vůbec nic by nebylo v rozporu, spíš pozitivní.* “ Respondentka z páru č. 2 uvádí příklad jejího pojetí nejlepšího zájmu dítěte a rozvádí svou odpověď, proč si myslí, že by nebylo nic v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, a naopak v situaci vidí pozitiva pro dítě . „ *No pro mě primární největší, nejlepší zájem nebo jak se to říká, je to, aby měl milující a ne jednu pečující osobu, já to vidím i na našem synovi, kterému jako primárně asi chce být se mnou, protože jsem s ním na mateřský a jsem s ním furt, ale když jako odejdu a má jinou osobu, která ho jako miluje a stará se o něho, tak je mu to vlastně jedno je stejně šťastnej a stejně takhle to vidím u těch dětí v těch domovech, který jenom prostě potřebují někoho, kdo je bude mít rád, bude chápat jejich potřeby a to bych jim hrozně přála a je úplně jedno, v jakým uskupení ty lidi budou žít, hlavně že bude mít milující mámu nebo tátu, babičku.* “ Poslední otázkou, náležící do výše zmíněné analytické kategorie byla otázka, týkající se absence vzoru opačného pohlaví v homoparentální rodině. Zde byly odpovědi také poměrně jednoznačné. Většina respondentů uvádí jako hlavní důvody, proč by dítěti vzor opačného pohlaví v homoparentální rodině nechyběl právě to, že si dítě hledá své vzory v okolí, jak už ve školce, ve škole, u kamarádů, kamarádek, známých či širší rodiny. Uvedu příklad výpovědi několika respondentů, kteří tento názor zastávají. Respondent z páru č.1 odpověděl na otázku následovně: „ *Ne, to je podle mě úplná blbost, protože to dítě jakoby nežije v nějakém vakuu, každý má nějakou svoji sociální bublinu, ta je tvořená asi jako různými lidmi a ty vzory, otázka je, proč teda musí mít vůbec nějaké vzory, ty vzory tam prostě jsou. I kamarádky se můžou ukázat a můžou projevit ten druhý pól nebo tu stránku toho, ale otázka je proč by to mělo získávat nějaké nějaké vzory a proč*

to dítě nemůže vyrůst samo tak nějak o sobě, tak jak chce a kterým směrem se udá samo. ‘‘ Podobnou odpověď uvedly i respondentky z páru č.2: ‚, Ehm, já si to nemyslím, protože jako vzor, to je další věc, které se všichni obávají, ale nikdo mi vlastně nedokáže vysvětlit, co vidí v tom vzoru toho druhého pohlaví, jakože teda jak vypadá to druhý pohlaví, jak přesně teda archetypálně se má to druhý pohlaví chovat aby se od něj to dítě teda něco učilo a za mě je to postě o tom, ukázat tomu dítěti, jako co nejpestřejší škálu chování, situací, lidí a to je úplně jedno, jestli je tam jako mamka a taťka, za mě ten domov jako stojí na úplně jiných hodnotách a na tom, jestli se doma nehádáme, jestli jsme schopní komunikovat, jestli jsme schopný právě nabízet ty jednotlivý podněty, to je důležitý a je úplně jedno, jestli v tý rodině někdo má penis nebo nemá. ‘‘ Druhá z respondentek z páru č.2 tvrdí následující: ‚, Já souhlasím s tím, že to dítě by mělo vnímat různé archetypy jo a vidět prostě různé role, které se protínají a prolínají a není to tak, že by prostě vousatý muž ráno odešel do práce, vrátil se v 5 domů, hodinu si hrál s dítětem a pak už vlastně skončí jeho archetyp protože, tak to většinou teda asi je v těch ideálních rodinách, které jsou teda brány jako ty ideální rodiny. Myslím si že by měl prostě vidět, jak lidi spolu komunikují, jak řeší konflikty, jak se spolu snaží kreativně tvořit věci a je jedno jestli je to prostě muž a žena nebo 2 ženy nebo 2 muži v té nejužší rodině. A všechno to ostatní uvidí ve svém okolí, jo žádná rodina nežije v naprosté izolaci, aby to dítě nevidělo žádné vůdčí muže a vůdčí ženy. V ČR neznám nikoho, kdo by žil takhle v izolaci, ano já nikoho takového neznám a myslím si že většina rodin i děti hledá ty vzory ve svém okolí. Hledá je ve vedoucích na táborech a ve skautu, v učitelkách, v učitelích, v široké rodině, u svých kamarádů a kamarádek. ‘‘ Odpověď jednoho z informantů z páru č.7 byla opět velmi podobná výše uvedeným odpovědím: ‚, No a co se týče toho, jak se pořád argumentuje tím, že by dítěti v homoparentální rodině chyběl vzor toho opačného pohlaví, to je za mě úplně nesmysl, protože pokud je matka samoživitelka, tak taky to dítě nemá opačný vzor. A neznamená to, že když bude chlapec v homoparentální rodině, že z něj bude gay nebo u holek, že by zanevřela na mužské pokolení, je to vždycky o přístupu rodiče. Když se náhodou stane, že matka nebo otec zahynou, tak to dítě taky vychovává jenom jeden z nich a taky tam není podmínka, že si ten otec nebo matka hned musí najít někoho jiného, aby to dítě mělo ten opačný vzor, taky mu to dítě nikdo nevěme protože nemá matku a nedá ho do kojeňáku než si někoho najde. Podle mě to dítě je schopné si ten vzor najít v rámci přátel, širší rodiny, kolektivu ve školce nebo ve škole, vlastně úplně kdekoli že, protože nesedí jen doma s těmi rodiči. Jo ale v mnoha rodinách se právě ty děti snaží nejt vzorem ani jednomu z rodičů, pokud je to dítě z opravdu nefunkční rodiny, tak tomu

buď propadne a poddá se tomu nebo si naopak řekne, že takhle ne, že chce žít úplně jinak a zanevře na všechny ty vzory, které v té rodině vidí. ‘‘ Vzhledem k tomu, že se ostatní odpovědi nijak zásadně významově nelišily od již uvedených výpovědí, nepovažuji za nutné další odpovědi uvádět.

Role diskriminace a šikany

Poslední analytickou kategorií, která byla v rámci výzkumu vytvořena je analytická kategorie nazvaná role diskriminace a šikany. Zde bylo položeno celkem 6 otázek. První otázka se týkala toho, zda byli respondenti sami někdy šikanováni nebo diskriminováni kvůli své sexuální orientaci. Zde byly odpovědi poměrně různorodé. Zajímavostí pro mě bylo, že pokud se 1 z páru se šikanou setkal, měl to tak i druhý z páru v rámci mého výzkumného vzorku. Tohle neplatilo pouze u páru č. 4, kdy se jeden z respondentů se šikanou setkal a druhý nikoli. První z respondentů z páru č. 4 uvádí: *„ Já jsem si šikanu teda nezažil, protože jsem to o sobě věděl poměrně od útlého věku a rodiče to tak nějak taky tušili, takže se snažili ze mě vychovat silnou osobnost, abych se případně s nějakými negativními projevy šikany dokázal v pohodě vypořádat. Tak jsem z města, kde se to neřeší tak, jak na vesnici jo. Umím si představit, že na vesnici bych se se šikanou třeba setkal. ‘‘ Druhý z páru má zkušenost zcela opačnou. *„ Já jsem se se šikanou setkal, ale jen trochu, ale ne ze strany třeba spolužáků jo, ale bylo to na střední, kdy ten jeden učitel, byl takový starší už jo, tak nebyl schopný to akceptovat a občas mi to dával dost viditelně najevo. Ale jinak si nepamatuju, že bych si tu šikanu nebo diskriminaci nějak zažil ve větší míře. ‘‘ Páry č.1,3,6 a jeden z páru č. 4 jsou právě ty páry, které se s šikanou kvůli své sexuální orientaci setkali. Naopak páry č.2,5,7 a jeden z páru č.4 si šikanou ani žádnou diskriminací neprošly. U páru č.1 to byla u jednoho respondenta diskriminace ve škole ze strany učitele. *„ Jo byl, ve škole. Na základce na druhém stupni spíš spolužáky a na gymplu jsme měli takovou aféru s jedním učitelem, takže dokonce i ze strany učitele. ‘‘ U druhého partnera byla situace obdobná. V páru č.3 si obě partnerky prošly spíše než šikanou, tak diskriminací a nepřijetím ze strany rodiny. *„ Hele jako co se týče mě, tak já tím že jsem s tím vším vylezla ven tak nějak postupně, ve 20 jsem to řekla na veřejce, nějak se to tam, spolubydlící mě teda podpořila, ale ten strach byl silnější než já, tak jsem to zas všechno zamkla pod pokličku a natvrdo jsem se vším vylezla až v 36, partnerka to měla v podstatě stejně, ta s tím šla ven v 32, protože ta zase měla věc, když měla ještě svýho otce, tak ten by ji zabil a pak měla druhou fázi, nechtěla zklamat maminku a maminka teď tvrdí, že má 2 holky, takže je to dobrý, to jí je 74. Podepsala nám petici a už ji rozesílala mezi svoje kamarádky. Jako ona je hustá. ‘‘ V páru č. 6 měl jeden z partnerů problémy ve škole. *„Ano byl jsem kvůli své orientaci šikanován i*****

diskriminován jak ve škole, tak v práci. Já se však naučil bránit a bojovat, pokud na mě takto někdo útočí. ‘‘ Druhý z páru měl situaci velmi podobnou. ‚Já jsem byl kvůli své orientaci šikanován ve škole ze strany spolužáků, ale bohužel i ze strany učitele, který to dával někdy dost najevo. ‘‘ Páry, které se se šikanou ani žádnou výraznou diskriminací nesetkaly uvádí jako hlavní důvody, proč si myslí, že je šikana ani diskriminace nepotkala především to, že se svou orientací byli smířeni, někteří hovoří o tom, že byli vychováni tak, aby z nich vyrostli silné osobnosti, které se s tím právě díky své povaze a osobnosti bez problému vyrovnaly a dávaly to tak najevo i svému okolí, proto je nikdo nešikanoval ani nediskriminoval. Například respondent z páru č. 7 hovoří takhle: ‚, Ne, já jsem asi dost průbojný na to, aby se mi to nikdy nestalo a pokud jo, tak jsem si to s tím člověkem musel hned vyříkat a jasně jsem nastavil, že to tak prostě probíhat nebude jenom na základě toho, jakou mám orientaci. Neříkám, že se mi nestalo třeba na základce nebo na střední, že by se mě neptali, a ty jsi jako gay? Jenomže já jsem byl vždycky tak srozuměný se svojí orientací a vlastně mi to přišlo úplně přirozené, nepřišlo mi na tom nic divného, mi to přišlo samozřejmé, jakože voda teče z vrchu dolů jo, takže jsem na to otevřeně odpovídal ano, nikdy jsem se z toho nijak nevykrucoval, pokud jsem to měl už v sobě srozuměné, tak jsem odpovídal ano, což těm lidem většinou vzalo vítr z plachet a jenom udělali aha. Třeba na střední jsem byl součástí velké skupiny asi 16 chlapců a nikdo z nich s tím neměl problém a neměl potřebu mě nějak ponižovat nebo tak něco jo, chodili jsme spolu kalit a všichni s tím byli srozumění a nikdy tam ten problém nebyl. A vlastně ani ve zbytku třídy, kde nás bylo 30 kluků, všichni to věděli a za ty roky s tím nikdo problém neměl. Možná I proto, že jsem byl tak otevřený. ‘‘ Respondentka z páru č. 2 sama diskriminovaná nebyla, ale diskriminaci chápe spíše ve smyslu celospolečenské diskriminace homosexuálních párů: ‚, Já si tak jako ze svého okolí uvědomuju, tak jsem nikdy nebyla šikanovaná, diskriminovaná asi spíš taky ne. Nebo já tam vnímám spíš tu celospolečenskou diskriminaci, takže jsme vlastně diskriminováni naším státem a jsem diskriminována jednak protože jsem žena, druhak protože jsem lesba, takže jo, vlastně se cítím být diskriminovaná, ale ne ze strany svého bezprostředního okolí. ‘‘ U respondentů z páru č.5 byla odpověď následující: ‚,Ne nikdy jsme se šikanou či diskriminací nesetkali ve vyšší míře než někdo, kdo je moc malý, zrzavý, s velkým nosem, apod. ‘‘ Na další otázku, zda měla rodina/blízcí přátelé/známí/spolužáci/kolegové v práci problém s přijetím sexuální orientace právě páry, které se s diskriminací a šikanou setkaly, tak byl ve všech případech i problém s přijetím ze strany rodiny. Naopak u párů, které se s diskriminací ani šikanou nesetkaly se neobjevoval ani problém s nepřijetím jejich orientace ze strany rodiny a okolí. U

všech párů, které se s nepřijetím své orientace setkaly se jednalo o nepřijetí ze strany rodiny. Například obě z partnerek z páru č.3 „ *Natvrdo jsem se vším vylezla až v 36, partnerka to měla v podstatě stejně, ta s tím šla ven v 32, protože ta zase měla věc, když měla ještě svýho otce, tak ten by ji zabil a pak měla druhou fázi, nechtěla zklamat maminku a maminka teď tvrdí, že má 2 holky, takže je to dobrý, to jí je 74. Podepsala nám petici a už ji rozesílala mezi svoje kamarádky. Jako ona je hustá. Já jsem teda byla šikanovaná paradoxně ze svý rodiny, mýho bývalýho muže to byli jeho rodiče, kdo mě drželi, když jsem oznámila, že odcházím, paradoxně můj otec řekl, že ze syna vychovám růžovýho buzeranta a že prostě jako mi hráblo v palici, takže s otcem se od té doby nevidám, s bráchou taky ne, protože ten mi řek, jak se to tak jako stane, když celou dobu slyšíte, jak jsou teplí lidi vypatlaní a špatní tak s tím nechcete žít v jedné rodině, a prostě tak jsem čekala až se nadechnu a šla jsem s tím ven. Se ségrou a s mámou se vidám, tam je to v pohodě a moje máme tím, že je jednodušší, tak mi řekla, mně je to jedno, ať si je každý, s kým chce, takže to neřeší. ‘‘ Respondent z páru č.1 uvedl následující odpověď: „ *Z toho okruhu přátel asi ne, to si myslím že se vždycky naopak přijímalo dobře, ale ze strany rodiny to bylo horší, zejména ze strany matky, která to dlouho přijímala, x let trvalo, než jsme byli schopni o tom jako vůbec mluvit a než to začala nějakým způsobem akceptovat. Možná i ze strany bratra a otec se radši nevyjadřuje, takže tak. Potom na univerzitě svým způsobem možná taky, protože jsme měli jednoho takového homofobního docenta, který asi ten svůj postoj dával asi víc najevo, než by měl vůči mně a nebyla to šikana nebo něco takového, nebylo to podle mě podobné jako na tom gymplu, spíš tam byl odměřený a problematický vztah. Když to vezmu z pohledu zaměstnání, tak tam s tím nikdo problém nemá nebo ho aspoň nikdo neprojevuje. ‘‘ Respondent z páru č. 5 se s nepřijetím ze strany rodiny nejprve také setkal, ale nakonec jeho orientaci rodina přijala. „ *To je spíš otázka času, rodina si na to musí postupně přijít, že jste pořád ten syn a dcera a smířit se s tím, není to lehké a je to skutečně otázka času. V našich případech to nakonec dopadlo dobře i když to chvíli trvalo. ‘‘ U respondentů z páru č. 4 byla situace následující: „ *Moje Rodina s tím problém neměla. Jako ze začátku to přijímali tak nějak opatrně, ale mamka mi potom řekla, že je jí jedno, jestli budu mít přítele nebo přítelkyni, hlavně ať jsem šťastnej. S čím se teda moje Rodina nemohla smířit nejmíc bylo to, že asi nebudeme mít dítě, ale za pár let už ty možnosti třeba budou, takže I to bude naplněno. ‘‘ u druhého z páru to bylo podobné „ *U nás v rodině s tím měla trochu problém babička, ale když jsem jim potom představil partnera, tak se s tím nějak smířila, a přijali ho dobře, protože zjistila, že jsem spokojený a šťastný a on je na mě hodný. Mamka ani tatka s tím problém neměli. ‘‘*****

Informant z páru č.7 uvádí následující odpověď: „*Ne, jako žádný větší problém. U prarodičů to bylo takové pomalejší jo, věděli že žiju s mužem, ale nikdy jsem ho tam nevodil, protože nebyl důvod, a vlastně ho poznali, až přišli k nám domů a mám ten pocit, že ho mají rádi víc než mě (smích), protože přišli na to, že je to studovaný člověk, že má vysokou, je vzdělaný, když upotřebuju, tak je někam zaveze, že je velmi hodný, ochotný, že je má rád a přijali to úplně jako beze slova. U přátel vůbec ne, protože kdyby jim to vadilo, tak by to nebyli přátelé. U rodiny vůbec ne, tam jsem se nikdy nesetkal, že by mi to někdo nějak vyčítal nebo že by se na mě dívali kvůli tomu jinak. A pravděpodobně kdybychom přivedli do naší rodiny dítě, tak by ho přijali s velkou radostí tak jako všechny vnuky a pravnuky od bratra a sestry. Myslím si, že by tam určitě v tomto směru problém nebyl.*“

Další otázka se týkala role sociálního postavení při diskriminaci. Páry č.2,6 a 7 si myslí, že sociální statut hraje roli v otázce diskriminace. Například pár č. 2 „*Jo, jo myslím si že jo, ale taky to ještě neznamená, že když máme obě vysokou školu a dobré zaměstnání, že je to jediný důvod, proč nás nikdo nešikanuje. Určitě je spousta gayů a leseb, kteří mají základku a pracují na nízkých pozicích jako nekvalifikovaní pracovníci a taky je to všem jedno. Ale dokážu si představit, že tam to v tom kolektivu může víc narážet jo, dokážu si představit, že lidi z nižší socio-ekonomický vrstvy mohou mít třeba víc těch předsudků, budou víc podléhat masmédiím a tomu co tady jako zaznívá, nebudou o tom kriticky přemýšlet, takže by se k těm lidem mohli chovat jako hůř.*“

Respondent z páru č.6 uvádí jako odpověď: „*Já jiný homosexuální pár, který má jiné sociální postavení osobně neznám, ale myslím si, že sociální postavení určitě ovlivňuje míru diskriminace. Myslím si, že ředitel nějaké velké společnosti bude méně diskriminován než někdo, kdo pracuje v továrně u pásu. Ale podle mě toto platí i pro jiné odklonění od „standardního normálu“ například jen zda žena pracuje jako ředitelka společnosti nebo v továrně u pásu taky na ni bude nahlíženo jinak.*“

Respondent z páru č. 7 uvedl následující odpověď: „*Myslím si že ano, ale to je potom tak, že většinou oběti šikany bývá nevyrovnaný, níže sociálně postavený člověk nebo člověk s jakýmkoli postižením nebo nějakou výraznou odlišností od normálu jo, ať už je to barva pleti, postižení, prostě cokoli a ne dobře situovaný a sebevědomý jedinec, který je sám se sebou vyrovnaný.*“

Páry, které si myslí, že sociální postavení roli v otázce diskriminace nehraje uvádí tyto odpovědi. Pár č.3: „*Hele těžko říct, ale spíš ne, já třeba když jsem byla v nemocnici a nebyly návštěvy, tak oni se báli toho mého handicapu, že říkali, ať za mnou klidně někdo přijde. Spíš si myslím, že je to o přijetí těch lidí.*“

Informant z páru č. 1 uvádí následující tvrzení: „*Asi spíš ne, nemyslím si, že jde o toho člověka, který je vlastně gay nebo lesba, jde spíš o to okolí a jejich sociální statut a o jejich*

postoje, názory a podobně než že by šlo o to, kdo jsem vlastně já a jestli mám vysokou školu nebo ne.“ Z páru č.4 uvedl respondent odpověď: „ *To si úplně nemyslím, záleží spíš na osobnosti člověka než na tom, jestli má titul nebo ne. Někdo nevyšokškolsky vzdělaný může mít super kolektiv a bude to ok, naopak někdo vysoce postavený ten kolektiv může mít fakt špatný a ta diskriminace nebo šikana tam prostě bude. A je jedno, že má vysokou.*“ Respondent z páru č. 5 odpověděl následovně: „ *Ne, nemáme dojem, že jsme vystaveni diskriminaci a ani naši přátelé a známí, se kterými se stýkáme. Zpravidla všichni patříme do podobné části společnosti, tedy ty rozdíly pro nás nejsou moc viditelné. Navíc nejsme pár, který na sebe ve společnosti jakkoli nadstandardně upozorňuje.*“ Poslední otázka položená v této analytické kategorii byla, zda respondenti svou orientaci nejprve skrývali nebo jestli byli otevřeni tomu svou orientaci přiznat. U této otázky byly otázky poměrně různorodé, proto uvedu výpovědi vždy alespoň 1 osoby z páru. U páru č. 1 jeden z respondentů odpověděl: „ *Ze začátku možná spíš uzavřený než to člověk v sobě jako sám přijme, ale od toho momentu si myslím, že až moc otevřený, jak kdyby ve smyslu, že nemám problém to jako někomu říct nebo přiznat když se zeptá. Na druhou stranu to jako nemám napsané na čele, že bych jako to musel každý hned vědět, ale není problém to komukoli vlastně říct, když se zeptá.*“ Odpověď druhého respondenta se mi z důvodu špatné zvukové nahrávky nepodařila přepsat, takže ji nemůžu použít V páru č.2 jedna z respondentek odpověděla: „ *: já jsem ji, jsem si docela dlouho odmítala přiznat, že jsem lesba. Docela dlouho jsem nechtěla být lesba a snažila se být hetero, dost intenzivně jsem se o to snažila, ale nefungovalo to. Ale potom co jsem se vyoutovala, tak už sem se neskrývala nikdy.*“ Druhá respondentka z páru odpověděla následovně: „ *A já jsem se jako vyoutovala zase hrozně brzo, ale měla jsem pak normálně i vztahy s muži, ono to vlastně dost souvisí s tím že když prostě nemáte nikoho, s kým byste jako byli, jo já jsem neznala vlastně, v té době ještě nebyly sociální sítě a seznamky, prostě nic, takže jsem se jako s nějakou lesbou neseznámila, takže jsem měla jenom chlapy, partnery, a vlastně než jsem poznala někoho, s kým bych jako teda fakt chtěla bejt, tak jsem se jako vyoutovala úplně oficiálně, ale vlastně všichni to ode mě věděli tak nějak od puberty a bylo to všechno úplně v pohodě. I můj ex přítel to věděl, ale zas dobrý.*“ U páru č.3 zněly odpovědi takhle: „ *Jo, před celým světem, já jsem byla tak protivnej člověk, to mi i syn řekl, že mě viděl často brečet a nevěděl, proč to je. Jako bývalý tchán mi řekl, že to stejně věděl. Já jsem chodila zásadně pánsky oblečená, vystříhaná na kluka. Já jsem nechtěla být vidět. Partnerka měla to samý. Nechtěly jsme být vidět, pak tam bylo to popření toho, jo kamarádka která je lesba, tak mi řekla, že to taky věděla už dávno, ale že kdyby*

mi to řekla, že bych to nepřijala. To skrejvání bylo strašný a hlavně potom ta nenávist sama k sobě, to bylo strašný, takový to, zdá se vám sen a ono v tom snu není chlap, ale ženská jo, ale strašně se mi to líbilo. Ale furt jsem si říkala, proč se to sakra zdá mě. Jako nikdy jsem se nepoškozovala, na to se mám moc ráda jo, ale zase jsem se hodně přejídala a utíkala ke knížkám, protože jsem si říkala, že nebudu taková, sice je to fajn, ale prostě nejde to, nemůžu být taková. 18 let jsem se tím tak trápila a kousla se tím, teď si říkám, jak se nám s partnerkou strašně dobře a že kdybysme to věděly, tak jsme to už udělaly dávno. Jako nejhorší bylo přiznání to sobě samotné a potom rodině, jako moje macecha řekla, že tím tátu zabiju, že jsem černá ovce rodiny, takže v tý rodině to bylo fakt nejhorší. Jako kdybych měla v tý rodině někoho, komu bych se už tenkrát mohla svěřit, tak bych se ani nevdávala jo, jenže u nás na vesnici to bylo jinak než třeba v Praze jo a kdo byl teplej, tak táhnul do Prahy no. Paradoxně, moje partnerka to měla fakt jak přes kopírák. “ V páru č. 4 vypověděl jeden z respondentů: „ Já jsem se ji skrývat nesnažil, jakože od té doby, co jsem si to srovnal sám v sobě, tak jsem to otevřeně přiznal. Jestli se počítá období, kdy jsem o tom ještě nebyl úplně pevně přesvědčen, tak jsem ji chvíli skrýval, ale jinak ne.“ a druhý: „ Já musím říct, že taky ne, od malička jsem tak nějak tušil, že jsem jiný než můj brácha třeba a moji spolužáci, no a od té doby co jsem se s tím plně smířil a přijal to tak, jak to je, tak se tím netajím a když se mě někdo zeptá, tak mu klidně přiznám, že to tak je.“ Pár č. 5 poskytl následující odpovědi: „ Nevím, jestli šlo o tajení orientace nebo spíše o její neprezentování a chování se tak, aby člověk na sebe zbytečně neupozorňoval, ale na druhé straně jsme se ani nepřetvařovali. Když to přirozeně vyšlo najevo, tak bylo na druhé straně, tedy našich přátelích a rodinách, jak se s tím vyrovnají a všichni se s tím vyrovnali v pohodě.“ U respondenta z páru č.6 byla odpověď: „Svoji orientaci jsem tajil do doby, než jsem sám sebe pochopil. A aktuálně nekřičím svoji orientaci do světa, ale prostě když se s někým bavím o tom, co jsem dělal o víkendu nemám problém říct, že jsem byl s partnerem na výletě nebo něco podobného. Nejtěžší to pro mě bylo říct že jsem gay bylo před nejbližšími přáteli, hlavně protože byli první, komu jsem to řekl. Báł jsem se, že se semnou kvůli tomu přestanou bavit, ale pak jsem si řekl, že pokud jsou to opravdu moji přátelé tak toto nic nezmění.“ U druhého respondenta z páru jsem dostala odpověď následující: „ No, neřekl bych úplně, že jsem svou orientaci tajil, doma o tom věděli, já jsem s tím byl taky srozuměný, ale že bych se nějak veřejně vyoutoval nebo se snažil hned na první pohled upozornit na to, že jsem gay, to ne.“ V posledním páru zazněly tyto odpovědi: „ Já tím že jsem nikdy neměl žádný coming out, tak jsem to jakoby nikdy veřejně nepřiznal. Takhle, já když jsem dospíval, tak jsem měl hodně slečen i vztahů, jak

sexuálních, tak romantických a můžu dát ruku do ohně za to, že jsem ty slečny opravdu miloval velmi podobně, tak jako miluju teď A..., ale časem mi to jako přestalo vyhovovat a právě jako když jsem se rozešel s T... a začal jsem chodit s A1, tak vlastně moje chování se nijak nezměnilo jo, bratrovi jsem to řekl, protože se ptal, proč chodím s Adamem ven tak často, ale přijal to úplně v pohodě a asi to bylo i tím, že jsem to já nijak neřešil jo ,protože kdybych to nějak řešil a trápil se, tak by ro bylo takové divné pro mě i pro ně. Vlastně jediné kdy jsem svou sexuální orientaci skrýval bylo vždycky na začátku v novém zaměstnání, než jsem si uvědomil, že teda sakra žijem v 21.s toletí a že už se na to tak nehledí a navíc v odvětví, ve kterém pracuji, což je people management jsou gayové hodnoceni zlatem, protože máme dobrý social skill a zároveň právě umíme rychle stoupat po kariérním žebříčku, takže tam jsem to nikdy nevnímal jako něco proti. Když se mě na posledním výběrovém řízení ve firmě, kde jsem teď 5 let ptali, tak jsem jim řekl že je to diskriminační, ale věděl jsem, že se neptají proto, že by to byla nějaká špatná firma, ale právě naopak mi řekli, že ví, že je to diskriminační, ale že by jim právě to že jsem gay přišlo velmi vhod, a jak jsem to teda řekl, tak mi hned řekli, dobře, máme vybráno, plácnem si, takže spíš jakoby naopak.“ a „Já jsem s tím vyšel naplno ven někdy v půlce gymplu, ale do té doby jsem to nijak netajil, jen jsem to nekřičel nijak veřejně jo. Když se někdo zeptal, tak jsem mu řekl, že teda jsem gay, ale neměl jsem nikdy potřebu na to upozorňovat a nemám ji dodnes.“

ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví je aktuální, rozsáhlé a poměrně kontroverzní téma, záleží hodně na tom, z jakého pohledu je na problematiku nahlíženo a jak je samotné téma uchopeno. Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou uzavírání sňatků a homoparentality z pohledu homosexuálních párů. V teoretické části bylo cílem nejprve vysvětlit pojem homosexualita z více možných pohledů, dále byla homosexualita zasazena do společensko-historického kontextu, následně byly objasněny pojmy, bezprostředně související s tématem homosexuality.

Druhá kapitola měla za cíl objasnit pojem coming out a průběh procesu coming outu popsat, dále objasnit různé typy a fáze coming outu. Právě ve druhé kapitole byly zmíněny pouze 3 modely coming outu, které byly vybrány proto, že většina respondentů, se kterými byly realizovány rozhovory, si prošla buď jedním z těchto modelů nebo si naopak neprošla modelem žádným.

V této bakalářské práci byla dále řešena ještě problematika homoparentality, proto byla další kapitola věnována právě podobám rodičovství u homosexuálních párů. V této kapitole byly nejprve vysvětleny rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, dále byla zmíněna tradiční rodina a homoparentální rodina. Zde byla věnována pozornost i stávající situaci homoparentálních rodin v rámci České republiky. V poslední kapitole, náležící do teoretické části práce, byly uvedeny možnosti cest k dítěti a založení homoparentální rodiny, a to nejprve u lesbických párů, následně u gay párů, a nakonec zde byly zmíněny ještě další možné formy rodičovství a to, biologické rodičovství, sociální rodičovství a právní rodičovství.

Následující praktická část práce měla za cíl objasnit na základě provedených polostrukturovaných rozhovorů s páry stejného pohlaví, jaký názor a jaké postoje zaujímají homosexuální páry v otázce uzavírání homosexuálního sňatku, zjistit, jak a v čem je pro tyto páry důležité, aby byla schválena možnost uzavření sňatku pro stejnopohlavní páry, jak by mohlo uzákonění sňatků párů stejného pohlaví ovlivnit názor a postoje veřejnosti k homosexuálním párům. Dílčím cílem bylo zjistit, čím je dle jejich názoru ovlivněn názor veřejnosti na homosexuální páry. Dalším cílem bylo zjistit, jak homosexuální páry nahlíží na otázku případné možnosti adopce dětí či jiné možnosti cest k dítěti a popsat, zda existuje nějaká souvislost mezi tím, jestli byli oni sami šikanováni nebo diskriminováni kvůli své sexuální orientaci a mezi tím, zda přemýšlí o adopci dětí nebo založení homoparentální rodiny jakýmkoli jiným způsobem,

případně jestli o založení homoparentální rodiny vůbec uvažují, jaké znají potenciální možnosti založení rodiny a které z možností by pro ně byly přípustné/nejpříjemnější.

Po provedení analýzy rozhovorů bylo zjištěno, že všechny stejnopohlavní páry, se kterými byly rozhovory provedeny by přivítaly možnost uzavřít sňatek místo registrovaného partnerství. V otázce, v čem by pro homosexuální páry bylo důležité, aby došlo k uzákonění sňatků párů stejného pohlaví se odpovědi u většiny respondentů týkaly zrovnoprávnění s páry heterosexuálními, a to jak v oblasti práv a povinností, tak i v rámci formálních záležitostí, jako je pojmenování svazku osob stejného pohlaví, formální náležitosti při obřadu dále také praktické věci, týkající se společného jmění manželů, možnosti ošetřovného, případně nárok na vdovský/vdovecký důchod. U párů, které již dítě měly se odpovědi primárně týkaly práv na dítě a dětí obecně. Na další otázku, týkající toho, jak by mohlo uzákonění sňatků párů stejného pohlaví ovlivnit názor a postoje veřejnosti k homosexuálním párům uváděla většina párů odpověď, že názor veřejnosti by se se zrovnoprávněním homosexuálních svazků se svazky heterosexuálními změnil spíše k lepšímu, protože by byly tyto svazky postaveny na stejnou úroveň. Tím pádem by homosexuální svazky nebyly vnímány jako podřadné a nebyla by zde opět ta nerovnost mezi homosexuálními a heterosexuálními páry, protože pokud by byly homosexuální sňatky právně dané, většina párů si myslí, že by byly ze strany veřejnosti lépe přijímány a respektovány. Dílčím cílem bylo odpovědět na otázku čím je podle homosexuálních párů ovlivněn názor veřejnosti na homosexuální páry. V této oblasti patřily k nejčastějším odpovědím právě stereotypy, strach z něčeho neznámého, ale také to, že je lidé neznají a sami si budují předsudky. Častou odpovědí bylo i stanovisko, že pokud by byli lidé ochotni poznat, třeba by se jejich názor změnil.

Otázka, týkající se pohledu homosexuálních párů na otázku případné možnosti adopce dětí či jiné možnosti cesty k dítěti by páry, které již dítě mají velmi přivítaly možnost přiosvojení dítěte partnera, páry, které dítě nemají by o adopci uvažovaly, ale u většiny respondentů byly úvahy o adopci podmíněny zrovnoprávněním homosexuálních sňatků s heterosexuálními. Některé páry by uvažovaly i o možnosti surrogátního mateřství. Pouze 1 pár z výzkumného vzorku o dítěti vůbec neuvažoval, a to z důvodu, že by na dítě kvůli práci a svým zájmům neměl tento pár čas.

Otázka, týkající se souvislosti mezi tím, zda byly osoby někdy diskriminovány nebo šikanovány kvůli své sexuální orientaci a tím, zda by přemýšlely o porřízení dítěte ukázala, že u párů, které tvořily výzkumný vzorek, neexistuje žádná souvislost mezi tím, zda byli oni sami šikanováni nebo diskriminováni a tím, jestli by přemýšleli nebo přemýšlí o porřízení dítěte. U této

otázky se však ukázala jiná zajímavá souvislost, a to ta, že pokud byl jeden z páru šikanován či jinak diskriminován kvůli své sexuální orientaci, byla vyjma jednoho páru, ve všech případech šikanována či diskriminována i druhá osoba z páru.

Praktické využití předložené práce by mohlo být například ve výuce společenských věd či občanské výchovy, a to v rámci tématu rodiny, a jejich různých forem. Dále by se s tématem dalo pracovat při výuce kontroverzních témat a tato práce by mohla sloužit jako inspirace a zprostředkovat právě díky provedeným rozhovorům s homosexuálními páry, jaké názory a postoje zauímají homosexuálně orientované osoby v otázkách uzavírání homosexuálních svazků a homoparentality.

Seznam použité literatury a zdrojů

BEŇOVÁ, Kateřina. Analysis of the situation of lesbian, gay, bisexual and transgender minority in the Czech Republic: working group for the issues of sexual minorities of the Minister for human rights and national minorities [online]. Prague: Office of the Government of the Czech Republic, 2007 [cit. 2022-06-20]. ISBN ISBN978-80-87041-34-5.

BOROŠ, Tomáš. PRAVDA O HOMOSEXUALITĚ VE STAROVĚKÉM ŘÍMĚ: SEX MEZI MUŽI NEBYL PROBLÉM, CENĚNI ALE BYLI JEN TI, KTERÍ V NĚM MĚLI DOMINANTNÍ ROLI [online]. In: . 2018 [cit. 2022-03-15].

BRZEK, A., PONDĚLNÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-855-2603-4.

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o osvojení (adopci)*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-18-0.

BUREŠOVÁ, Kateřina. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2020. ISBN 978-80-7330-371-6.

Coming Out — Sprievodca obdobím neistoty pre chlapcov a dievčatá (brožúra). Coming Out — Sprievodca obdobím neistoty pre chlapcov a dievčatá (brožúra) [online]. s. 10 [cit. 2022-04-14]. ISBN 978-80-969932-9-1. Dostupné z: <https://uloz.to/file/BpDbcUYA/coming-out-sprievodca-obdobim-neistoty-pre-chlapcov-a-dievcata-brozura-pdf#>

CVVM. 2019. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019. [tisková zpráva] Praha: CVVM. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/4944-postoje-verejnosti-k-pravum-homosexualu-kveten-2019>

ČSÚ. Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě. Praha, Český statistický úřad, 2013 [online]. 2013 [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533820/csav102413opr.pdf/952872bd-1745-4ce0-a21b-c30bbc03ef47?version=1.0>

Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0290-9.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

Homosexualita v antickém Řecku. In: Antický svět [online]. 27.1.2016 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.antickysvet.cz/26124n-homosexualita-v-antickem-recku>

HUBERT, Richard. Coming out u mladých gayů v České republice a na Slovensku. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého Olomouc. Vedoucí práce PhDr. Olga Pechová, PhD.

JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-718-4954-5.

KABÁTOVÁ, Šárka. Osvojení dítěte partnera v homosexuálních párech? Vláda návrh odsouhlasila [online]. 2016 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/vlada-chce-umoznit-priosvojeni-ditete-partnera-v-homosexualnich-parech.A161024_132405_ln_domov_sk

Křesťané a homosexualita. Praha: OPÁL, 1995.

Manželství pro všechny: JE TO FÉR?. AMNESTY INTERNATIONAL [online]. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/lgbti/je-registrovane-manzelstvi-fer>

MIŠOVIČ, Ján. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Praha: Slon, 2019. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-285-2.

NAKONEČNÝ, Milan. Sociologická encyklopedie [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Homosexualita>

NEŠPOROVÁ, Olga. Homoparentální rodiny. Praha: VÚPSV, 2021. ISBN 978-80-7416-410-1.

PAVÉSKOVÁ, Kateřina. Mýtus tradiční rodiny [online]. 2016 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.profairplay.cz/mytus-tradicni-rodiny/>

PITOŇÁK, Michal. "Stručný vývoj postavení „homosexuality“ (ne-heterosexuality) v Česku", Queergeography.cz [online] - 17/08/2016, [cit. 2022-03-26], <https://www.queergeography.cz/strucny-vyvoj-postaveni/>.

PROCHÁZKA, Ivo a Helmut GRAUPNER. Historie právních postojů k homosexualitě [online]. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/PRIVATE/logos/pravhist.htm>

PROCHÁZKA, Ivo. Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe. Brno: STUD, 2002. ISBN 80-238-8850-1.

PROCHÁZKA, Jiří. Co je to ta tradiční rodina? [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/24770-co-je-to-ta-tradicni-rodina>

PROŠKOVÁ, Denisa. Začíná další pokus uzákonit sňatky homosexuálů. Vysvětlujeme rozdíl mezi manželstvím a „registrací“. Lidovky.cz [online]. 2022 [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/dalsi-pokus-uzakomit-snatky-homosexualu-koalice-predstavi-novelu-zakona-o-manzelstvi-pro-vsechny.A220607_100823_ln_domov_rkj

SEIDL, Jan. Úsilí o odtrestnění homosexuality za první republiky. Brno, 2007. Rigorózní práce. Masarykova univerzita.

SEKOT, Aleš. Sociologie v kostce. Brno: Paido, 2002., s.119, ISBN 80-731-5021-2.

SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1.

Sněmovna dala šanci manželství pro stejnopohlavní páry, návrh proberou výbory [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/poslanci-debatuji-o-manzelstvi-pro-vsechny/r~5b0a151ea8e011eb9a61ac1f6b220ee8/>

Sociologie rodiny. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.

SOKOLOVÁ, Věra. Father, Father, and Child: Gay Men and Parenthood in the Czech Republic. Czech Sociological Review [online]. Praha, 2009, 2009, 45(1), 115-146 [cit. 2022-04-19]. ISSN 00380288. Dostupné z: doi:10.13060/00380288.2009.45.1.06

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-858-3460-X.

Středisko náhradní rodinné péče: Pěstounská péče [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://www.nahradnirodina.cz/pestounska-pece>

Šance pro stejnopohlavní páry. Ústavní soud bude řešit osvojení dítěte partnera [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/us-musi-zvazit-moznost-osvojeni-ditete-registrovaneho-partne/r~c3950f923ad811eba6f6ac1f6b220ee8/>

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství, Hlava I, § 1, čl. 1–2. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-11>

Zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), Hlava I, §7, čl. 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>

ZNÁMÉ NEZNÁMÉ REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ: STATISTIKY RP V ČESKU PO 14 LETECH. Sociologický ústav Akademie věd ČR [online]. 2020 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/zname-nezname-registrovane-partnerstvi-statistiky-rp-v-cesku-po-14-letech>

Přílohy

Příloha č.1 – otázky k rozhovoru

Otázky k rozhovoru:

1. Význam a důležitost schválení zákona o manželství pro všechny

- Co by pro Vás znamenala možnost uzavřít sňatek se svým partnerem/partnerkou? (z hlediska úředních záležitostí, citových a emočních záležitostí, právní záležitosti, péče v nemocnici a informovanost o zdravotním stavu partnera/ky
- Pokud by byla možnost uzavřít sňatek, upřednostnili byste ji před uzavřením registrovaného partnerství? Proč ano? proč ne?
- Znáte nějaké možnosti, jak byste mohli sňatek s partnerem/kou uzavřít?
- Byli byste ochotni se přestěhovat do jiného státu, kde je manželství párů stejného pohlaví povoleno a žít v tomto státu?

2. Názor veřejnosti na sňatky, stereotypy

- Myslíte si, že pokud by bylo možné uzavřít homosexuální sňatek, že by se tím nějak změnil názor společnosti na homosexuální páry? Proč ano a jak? Proč ne?
- Setkáváte se často/setkali jste se někdy s negativními názory předsudky vůči homosexuálům/homosexuálním párům ze strany veřejnosti? Pokud ano, jednalo se spíše o lidi starší nebo mladší generace? Slýcháváte negativní názory nebo předsudky často nebo se s nimi téměř neseťkáváte?
- Domníváte se, že názor na homosexuální páry a případnou možnost uzavření sňatku a založení rodiny (jakýmkoli způsobem) může být chápán negativně z důvodu narušení struktury tradiční rodiny (muž, žena, dítě)?
- Myslíte si, že je názor lidí na homosexuální páry ovlivněn vírou/náboženstvím?

3. Adopce / formy rodičovství

- Přemýšleli jste o tom, že byste chtěli někdy se svým partnerem/kou založit rodinu a vychovávat dítě? Pokud ano, jaká cesta k dítěti by pro vás byla nejpříjemnější? (adopce, přisvojení

dítěte, které by adoptoval jeden z páru individuálně, umělé oplodnění, početí dítěte s někým heterosexuálně orientovaným s tou podmínkou, že by se dítěte vzdal a vy byste na něho měli plné právo, jiná možnost)?

- Ulehčilo by/pomohlo by dle Vašeho názoru uzákonění sňatků párů stejného pohlaví při jejich snaze o adopci dítěte?
- Změnil by se podle Vás názor veřejnosti, kdyby byla společná (ne individuální) adopce homosexuálním párům umožněna?
- Myslíte si, že by stran veřejnosti byla spíše podporována možnost, aby dítě adoptoval lesbický pár než gay pár? Proč?
- Pokud by nebyla možná společná adopce, ale byla by schválena možnost adoptovat dítě partnera/ky a být tak plně uznávaným 2 rodičem přijatelná a spokojili byste se s touto variantou adopce?
- Jaké výhody by tato adopce měla pro dítě a pro Vás?
- Viděli byste v adopci homosexuálním párem něco, co by bylo v rozporu s nejlepším zájmem dítěte nebo víte o nějakém problému, který by Vás od adopce odrazoval?
- Co si myslíte o stanovisku, že by dítěti v rodině chyběl vzor opačného pohlaví? Jaké stanovisko k této otázce zaujímáte vy sami?

4. Diskriminace a šikana - strach o dítě a o to, že by bylo šikanováno na základě rodinné situace (výchova homosexuálními rodiči)

- Byli jste někdy kvůli své sexuální orientaci šikanováni nebo jinak diskriminováni? (úřady, nemocnice, škola, práce). Pokud ano, máte strach, aby se to případně nestalo i Vašemu dítěti? Jaké kroky byste byli ochotni udělat proto, aby byla pravděpodobnost šikany a diskriminace co nejmenší? (př. Individuální vzdělávání doma, před nástupem dítěte do školy si o situaci promluvit s ředitelem a vybrat školu, která by se Vám zdála dle jednání s vámi nejlepší a nejvíce otevřená Vaší situaci)
- Měla Vaše Rodina/blízcí přátelé/známí/spolužáci/kolegové v práci problém s přijetím Vaší orientace? Pokud ano, kdo s tímto přijetím měl největší problém?

- Máte strach z toho, že pokud byste si adoptovali dítě, že by to Vaše rodina nemusela úplně přijmout?
- Máte dojem, že v otázce toho, jestli jste vystaveni diskriminaci za strany společnosti hraje roli i vaše sociální postavení? (Lidé si k Vám víc dovolí, pokud jste studenti, mladí lidé bez vysokoškolského vzdělání, ze sociálně slabší rodiny...) Znáte nějaký homosexuální pár, který má jiné sociální postavení než vy a potýká se s diskriminací v jiném měřítku než vy?
- Snažili jste se zpočátku svou orientaci tajit nebo pro Vás nebyl problém otevřeně Vaši orientaci přiznat? Před kým pro Vás přiznání sexuální orientace bylo nejtěžší?

Příloha č.2 - Informovaný souhlas s rozhovorem

Informovaný souhlas s rozhovorem

Já, níže podepsaný pan/paní, souhlasím se svou účastí ve výzkumném šetření Marcely Kratochvílové, realizovaném na základě jejího studia na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Tímto potvrzuji, že souhlasím s využitím informací a údajů, které poskytnu k dalšímu zpracování v bakalářské práci s názvem „Problematika sňatků a homoparentality u párů stejného pohlaví“. Potvrzuji a souhlasím s pořízením audio nahrávky rozhovoru, která bude použita k dalšímu zpracování. Beru na vědomí, že se jedná o výzkumnou činnost a moje účast ve výzkumném šetření je dobrovolná. Souhlasím s tím, že údaje o mé osobě budou využity k dalšímu zpracování, se zachováním důvěrnosti podle zákona č. 101/2000 Sb., zákon o ochraně osobních údajů.

Prohlášení:

Souhlasím s poskytnutím rozhovoru a dalších souvisejících informací.

Rozumím všem otázkám, které budou součástí rozhovoru a souhlasím s jejich obsahem.

Jsem srozuměn/a s tím, že obsahem rozhovoru a dalších informací mohou být i osobní a citlivé záležitosti a obtížná témata.

Jsem si vědom/a toho, že nemusím odpovídat na obtížné nebo nepříjemné otázky.

Jsem si vědom/a toho, že mohu úplně zrušit moji účast na výzkumu.

V Olomouci dne .....

Jméno a podpis účastníka

.....

Marcela Kratochvílová

(studentka PdF UP v Olomouci)

.....